

1 Korin

Teik pasi Pol hani teka kahikahi

Jises Krai ti Korin

Kakain ti haxewai teik pepa ie

Sai 24 ahang muhin ti Jises moih aliawa ape Haeu waxi i hani tesol tonan, Pol tel aposel tai teik pas ie hani teka kahikahi Jises Krai ti Korin. Lokon ien i toto tehu taon Epesus. Korin se tehu taon tuah leili Akaia, tetexux xux teka Grik totonai. Kilan seilon ti Korin pate aneso ma kilan wanen soxi tuahe laha lolotui waliko tenen kumahe salan Haeu ma to ailele saun lialun. Kemuk, Pol kaxi ahuhuti meng solian ti Jises Krai hani teka Korin. I hahanau laha leili ahang tehu tewaok ape kilan seilon laha sohot kahikahi Jises Krai. Imuh i hong tunahi ka hina kawatan soso-hot leilolato. Kumahe lato usi hahawane aweisali Krai ma lato he wiwilik. Aile ape lato tai kakamei Pol sale waliko ti i sosohot leilolato. Leili teik pas ie Pol tai pahoi tesol Korin. I nau hasawi lato ma nexi haxewa sale nanahiai teka kahikahi Krai.

¹ Nga Pol tel aposel ti Jises Krai, Haeu kilami nga ti puki namilon. Amuam ti amili Sostenes tel akikikako ti Jises Krai haniwa amuto.

² Nga tai teik pas ie hani amuto teka kahikahi Krai ti tehu taon Korin. Haeu aile hasohotu amuto seilon tetan ti i pakatani amuto hani Jises Krai. Aile ape Haeu pahan wanen amuto hani hatapoa i tupuamuto hetekie teka laha toto tesol

tesol, teteka laha paxai ukek Jises Krai i tel Masiwi. I Masiwi ti laha ma ti kako.

³ Nga lotu kamei Haeu tel Tamakako ma Jises Krai tel Masiwi ti haniamuto lalape soliaialalu ma hatona hasoliai tiamuto.

Pol kak kemulik hani Haeu

⁴ Lawe nga kak kemulik hani Haeu tel Masiwi tetak nake ti lalape soliaian i hani amuto waliko solian. I aile ukek ien nake ti waliko ti Jises Krai ailewen. ⁵ Nake ti amuto pakata hani Jises Krai, Haeu aile hasolia hakila hani amuto. I hani amuto anesoin ti towi aluiniai kakain ma titioamuto ti lawe waliko i kola hahatakei hani amuto. ⁶ Ti tesol waliko ie, Haeu kola hani amuto ka waliko ti amite tesol aposel kakaxi sale Jises Krai se salan wanen. ⁷ Aile ape Holi Spirit ti Haeu hapono hani amuto tenen ti na amuto tae, haliwei ti amuto mon atetengi aliai Jises Krai tel Masiwi ti kako. ⁸ Pake Jises hahakui amuto atengi mateamuto lehe ti na i aliama, tap tel i po tieni amuto ti tenen. ⁹ Haeu aile hahani kako tesol waliko solian ien nake lawe i aile usi waliko ti i kakawen. I kilami amuto seilon tetan lehe waxi amuto pakata xox hawane kapi tel Natun Jises Krai tel Masiwi ti kako.

Kahikahi Krai ti Korin lato tikela

¹⁰ Tesol akikik ti Krai, nga kamei eliliel amuto hahitake axe Jises Krai tel Masiwi ti kako, kum he hapatapat ma kum he wiwilik nake i aile axi wasolamuto. Kewa namilomuto teikawe lehe waxi amuto hukuma hetekie hawane ti lawe waliko na amuto aile. ¹¹ Tesol akikik ti Krai, teka ti tehu ingi tel hehin axan Kloe hahongoen nga lengelenge ti wasolamuto. ¹² Nga hongoen ka amuto hina wasol. Teki ti amuto ukek amuto se kahikahik nga

Pol. Tekā ukek laha se kahikahi Apolos. Tekā liai ukek laha kahikahi Pita. Ape teka ukek ka laha kahikahi Jises Krai.

¹³ Nakon Krai i wika uke teik teik? Nakon nga Pol tetel laha tahi hakea telei ti awaiamuto? Nakon hahitake axak nga Pol ti amuto uke baptais? ¹⁴ Kemulik wanen Haeu ka nga baptaisiwen huawe wanen ti amuto, mewenae Krispus ma Gaius. ¹⁵ Aile ape tap tel i po ukek i ukewen baptais hahitake axak. ¹⁶ Salan ka tin nga baptaisi hetekiewen teka lohe ingi Stepanas. Muhi tesol ien, nga kum nam tunah na nga baptaisiwen hina seilon liai. ¹⁷ Kumahe Jises Krai taloma nga baptaisiai seilon. I kilami nga kaxi ahutiai meng solian tetan. Kumahe nga hahapuasa kakain ti i ahuma puki anesoi seilon nake pahak seilon soh hawanewa tehu matei Jises Krai he kros ti awaiialaha.

Sale anesoi Haeu

¹⁸ Nga tioi ka teteka laha tale hawanewen tehito-laha hani Haeu ape laha kane tesol kaui kawatan ti tap tahi tapoan, laha ukek ka matei Jises Krai he kros tap wanen pupuasan. Tuahe teteka kako soh ti tenen meng ien ape kako kane tesol kapi Haeu lian tehue, kako ukek ka ien se aweisal ti Haeu kola kuiai pohen ti awaiakaha. ¹⁹ Masin ti leili pepai Haeu i ukek,

“Nga teheni hawane namili teka laha sokok
laha seilon aneso.

Nga titi nanahiai teka laha sokok
namilolaha xewan tapein.”

(Isa 29:14)

²⁰ Na Haeu aile ukek ien, i namilo i ukek ia teka laha sokok laha seilon tenen ti namil xewan,

aneso mumuh ma seilon namilo ti towiai kakain? Haeu kola hawanewen ka anesoin ti teka seilon laha kum soh tetan tap pupuasan. ²¹ Ti anesoi Haeu i namiloiwen ka teka seilon kum pon tioi hawanean ti puki anesoalaha. Aile ape Haeu noseni ka teka seilon oxoxa ti kawatan ti lialui woulaha na laha soh ti tenen meng solian ti Jises Kraiss amite kakaxi, tetenen teka laha kum soh ti Kraiss ukek tap pupuasan. ²² Teka Ju lawe pahalaha paxaiai kolakol lalap tenen i kola ka meng solian ti Jises Kraiss i ahuma ti Haeu. Teka kumahe Ju lawe laha uke waheni mewenae kakain tenen i onoteni anesoin ti pahalaha. ²³ Tuahe amite tesol aposel amite kakaxi solian ti kako uke ti matei Kraiss he kross. Teka Ju laha kum pon hawane kauan nake laha kum ukek seilon tahi hakea Kraiss he kross. Teka kumahe Ju laha ukek ka matei Jises Kraiss he kross tap wanen pupuasan.

²⁴ Tuahe teteka Haeu kilamiwen laha seilon tetan ape laha soh hawane kakaian, ti leili teka Ju ma teka kumahe Ju, laha paxai tioi ka Jises Kraiss kola hawane pohe Haeu ma anesoan. ²⁵ Seilon teka laha ukek Haeu tap namilon ti i aile tewau aweisal awaiakaha ien. Ti salan tetan i kola ka anesoan i xoini hawane anesoi lawe seilon. Laha ukek ti Haeu aile ukek ien i kola ka tap wanen kuin tuahe salan tetan kuiiai pohen i xoini hawane kui lawe seilon.

²⁶ Tesol akikik ti Kraiss, nameni aliakewa ti uli amuto sohotua kahikahi Jises Kraiss. Ti namili teka seilon, kumahe kilan ti amuto seilon aneso, axamuto lalap ma seilon tuah. ²⁷ Tuahe Haeu hapuasa waliko tenen seilon ukek tap pupuasan lehe i teheni teka laha sokok laha seilon aneso.

Ape i hapuasa seilon tenen teka liai ukek kumahe tuah lehe waxi i teheni teka laha sokok axalaha lalap. ²⁸ Haeu kewi i hapuasa seilon tenen teka liai paxai wasi ma aile hanowi ka laha kaliap lehe waxi i naxi xaxaweni axe teka laha sokok laha pate tuah. ²⁹ Aile ape tap tel i po hanasanasake anesoan ma lape axan he puli Haeu.

³⁰ Haeu se tetel i pakateni amuto kapi Jises Kraiss. Kako uke solian ti anesoi Haeu ti Jises Kraiss mat awaiakako. Nake ti waliko tenen ti Jises Kraiss ailewen, wasolakako kapi Haeu i sawi, kako oxoxa ti hahitake saun lialun ma kako hani hatapo Haeu tupuakako. ³¹ Masin ti leili pepai Haeu i ukek, “Na paham o sameni waliko, sameniwa mewenae waliko ti Haeu tel Masiwi ailewen.” *(Jer 9:24)*

2

Pol hahanau anesoin ti i ahuma ti Holi Spirit

¹ Tesol akikik ti Kraiss, imat ti nga kapimuto, ti nga kakaxi waliko ti Haeu hohone nga, kumahe nga hahapuasa kakain tenen potopoton ma sale kakaiak kumahe nga kokola ka nga pamu anesoan ti amuto. ² Nga ailewen namilok ka nga kakak mewenae Jises Kraiss ma tehu matean he kros ti awaiakaha. ³ Tinuk i uke he tap kuin, i akiaki ma xexex ti nga kakak kapimuto. ⁴ Ti nga hahanau amuto ma kaxi ahuhuti meng solian ti Jises Kraiss, kumahe nga kakak ti puki lape anesoak ti itinia-muto. Puki Holi Spirit kola hawane ti kuiai pohen ka kakaiak salan. ⁵ Pahak wanen amuto soh ti Jises Kraiss kumahe ti anesoi seilon tuahe ti paxai tioiai pohe Haeu ti i pupuas leilomuto.

⁶ Tuahe na amite tesol aposel wasole teka laha hana hatapo namilolaha hani Jises Kraiss ma laha usi hahawane nauna tetan, amite kakak hetekie anesoim ti amite kakaxi menge Haeu. Anesoim tenen ien kumahe tetenen teka laha kum soh ti Haeu ma teka masiwi ti tehu pon ie hina. Puasalaha ma masiwialaha aneso i tapo. ⁷ Amite kakaxi waliko ti Haeu namiloiwen i aile hani kaha ti lalape anesoan. Waliko ien, ti imat i tai hatakei hani teka seilon. Tuahe imat ti i tanomi lawe waliko, hoi i namiloiwen ka lalap solian kaha uke ti anesoan. ⁸ Tuahe tap tel ti teka masiwi ti tehu pon ie paxai tioi tesol waliko ien. Na laha tioila, ala laha tai tahi hakea telei tel Masiwi ti kako, tel solian tapein. ⁹ Laha kum xeu uke waliko ti pepai Haeu kaxiwen ti i ukek,

“Tap tel paxaiwen, tap tel hongoen,

tap tel pon namilo i usiai

hatesol waliko solian ti Haeu apeseniwen

ti teka laha waheni hawane i.” *(Isa 64:4)*

¹⁰ Tuahe kako teka kahikahi Kraiss, Haeu kola hatakei haniwen kako tesol waliko ien. I hapuasa Spirit tetan ti haxewaiakako. Holi Spirit pon ailean nake i nihehi paxai ma tioi lawe waliko, hetekie tataen tesol waliko ti Haeu pate ailan ti teka seilon xeu. ¹¹ Tap tel seilon tioi namili tel seilon liai, puki alia i tioi aliake namilon. Tin masin tap tel tioi namili Haeu, mewenae Spirit tetan. ¹² Kumahe Haeu hanamiloa kako usiai hanauan ti teka laha kum tioi i. Kako kewen Spirit tetan ape kako paxai tioi waliko ti Haeu haniwen kako ti lalape soliaian.

¹³ Ti amite kaxi hahani amuto tesol waliko ien, kumahe amite hahapuasa kakain ti amite kema

ti anesoi seilon. Amite kakak hahitake anesoin ti Holi Spirit. I kakapiti kakaiamite ti amite kaxi haxewa hahani teka seilon waliko ti pahan i hatakei. ¹⁴Tel na i kum hani Spirit ti Haeu kapitiai namilon, i kum tani waxi waliko ti Holi Spirit hahanau. I namilo i ukek waliko ien tappupuasan. I kum paxai tioi solian tetan nake mewenae hetekie huhual ti Holi Spirit seilon pon paxai tioi aluiniai salangawe tesol waliko ien. ¹⁵Teka ti Holi Spirit pupuwas leilolato, lato paxai kolongeni aluini waliko, tuahe teka liai laha kum paxai kolongeni aluini uke lato. ¹⁶Masin ti tel kuluiai kakai Haeu kakawen,

“Aita po tioi namili Haeu tel Masiwi?

Aita pon nau i Haeu?”

(Isa 40:13)

Tuahe kako nam tioi waliko ti Holi Spirit hahatakei hani kako nake namilokako onoteni namili Jises Krai.

3

Tesol aposel lato tuahe unau i Haeu

¹Tesol akikik ti Krai, lokon ti nga kapimuto, nga kum hanau amuto hanowi ti nga hahanau seilon ti Holi Spirit kakapiti. Nga kakane amuto hanowi ti nga kakane teka ti isiai pahalaha neneini laha. Amuto kumahe pate xoxoan ti usia i aweisali Krai, aile ape nga hahanau amuto waliko tenen malimun ti amuto ukean hanowi na tame tel akaik i hanau tel natun kokol. ²Nga kum hanau amuto waliko tenen pate ailan ti amuto ukean masin hehin i kum hani tel natun pate kokol an tenen ailan, i hani i kani sus. Amuto tai ponoa ukean ma ao ipe ie amuto tin mamasin tutuen.

³ Lialui isiai pahamuto i kakapiti tutuen amuto. Amuto to ailele saun tenen ti nam watakaiai seilon liai nake laha xoini amuto ma amuto kak hapatapat wasolamuto. Kaie i kum kola ka lialui isiai pahamuto i kakapiti amuto? Amuto aile hahanowi seilon tenen i kum ttoi Haeu. ⁴ Teka ti amuto ukek amuto usiusi nga Pol ape teka liai ukek laha se kahikahi Apolos. Kaie i kum kola ka amuto aile hahanowi teka kumahe kahikahi Kraiis?

⁵ Nakon amuto ukek nga Pol aita a Apolos aita? Amili hahua tuahe unai Haeu. Amili huhuali amuto lehe amuto soh ti Jises Kraiis. Amili hahua tua ailele puasain ti Haeu haniwen amili. ⁶ Nga masin tel seiniai waki pata nake nga tetel nga kaxi hanimu amuto meng solian ti Jises Kraiis. Apolos masin tel hawasiai waki pata nake i hanau aheke amuto. Tuahe Haeu tetel i aile ape i xex, tetel i haxoxo hahawane amuto lehe amuto sohot seilon tenen ti pahan. ⁷ Aile ape kumahe pate waliko lalap tel seinian ma tel hawasian. Waliko lalap se Haeu tetel haxexean nake i hahakui xoxoi namilokako ti Jises Kraiis lehe waxi kako sohot seilon ti usi hawanean. ⁸ Tel seiniai waki pata ma tel hawasian lalu pupuas ti namil teikawe ti hax-exei tehu waki pata ien. Tin masin tel kaxiai meng solian ti Jises Kraiis ma tel hanau ahekean, lalu pupuas ti namil teikawe hakuiai teka kahikahi Kraiis. Ati lalu uke kahulalu usiwa puasalalu. ⁹ Amili Apolos puas pakata hehetekie ailei puase Haeu. Amuto masin tesol kin ti Haeu hone amili puasakean. Amuto masin tehu ing ti Haeu atatai.

¹⁰ Nga kaxi hani amuto meng solian ti Jises Kraiis ape amuto soh. Se masin ti tel i hahana teke tuhi

kuku ti i atatai tehu ing. Ti lalape soliai Haeu i hapohea nga ailei tenen puasain ien. Teka liai laha hanau aheke amuto masin teka laha hatuhi ing patul he tesol tuhi kuku ien. Ti laha hatuhi laha kanipeti hawane sale hatuhian. Tin masin teka unau Haeu tin laha kanipeti hawanewa sale hanauamuto. ¹¹ Sale atai ai ing, teke tuhi kuku hanaian tekewe. Tin masin amite tesol aposel kakaxi meng tenenawe hani teka seilon. Tenen meng ien se ti Jises Krai s. Tap tenen meng liai i haxoxo tutuhamuto ti waliko tenen salan ti Haeu.

¹² Na sale nanahiai teka kahikahi Krai s i onoteni namili Haeu, laha masin teteka laha hapuasa pot tenen ailan ma tuah ti laha hatuhi ing patul he teke tuhi kuku. Tuahe na sale nanahialaha i sel ti namili Haeu, laha masin teteka laha hapuasa waliko naun masin pata ma kaini ti hatuhiai ing, waliko tenen i pon ah lui. ¹³ Puasalaha i po sohot kouke tataen ti Haeu hiniti lawe seilon. Taen ien Haeu paxai kolongeni puase lawe seilon. Ien masin ti na ah lui ing ape kaha paxai tiori waliko tenen laha hahapuasa ataian. ¹⁴ Ing tetehu laha uke ataian waliko tenen masin pot, ah kum lui uke. Na Haeu paxai ukek pupuusakako tuah ma soliai anan tap tahi lialuan, i kahui hasolia kako. ¹⁵ Tuahe tehu ing na ah lui hatapo, teka ataian laha kum uke kahulaha. Na hina pupuusakako i kum usi namili Haeu, kako kuosel ti tehu kawatan ti tap tahi tapoan tuahe hanowi ka kako okohi ti ahutiakako leili xekei ah.

¹⁶ Nakon amuto kum tiori ka amuto masin ingi Haeu ape Spirit tetan leilomuto? ¹⁷ Na teka laha haeliel halialui tetehu ingan, Haeu halialu

tamusuke laha nake kako, teteka kako hani hatapo i tupuakako, se pate tuah tetan.

¹⁸ Teka ti amuto sokok amuto seilon aneso tuahe namilomuto masin namili teka laha kum soh ti Haeu. Kum puluti aliliake amuto. Na pahamuto sohot seilon aneso wanen, usiwa namili Haeu ape tiliwen teka laha kum tioi Haeu ukek tap anesoamuto. ¹⁹ Hani lioiwa laha aile ukek ien nake waliko ti laha sokok i ahuma ti anesoin wanen, Haeu ukek tap pupuasan. Masin ti leili pepaun i ukek,

“Teteka laha sokok laha pate aneso,

Haeu uke anesoalaha suhai aliakealaha.” (*Job 5:13*)

²⁰ Tin i ukek,

“Haeu tel Masiwi paxai ukek tap pupuase namili teka laha sokok laha pate aneso.” (*Ps 94:11*)

²¹ Aile ape kum hanasanasake teka masiwi, ka tel pamu masiwian ti teka liai. Hatesol waliko ti Haeu hahani amuto, hina solian tetan ti amuto.

²² Tuahe tel ti amite, nga Pol, Apolos ma Pita, Haeu hapuasa amite hatesol hualiamuto. Waliko ti i tanomi he tehu pon ie, ti kaha hapuasa. Hatesol waliko hina solian tetan ti kako teka kahikahi Krai, na kako moihin ma na kako maten, waliko ti i tunahi kako aope ma na imuh. ²³ Aile ape kum hanasanasake teka masiwi ti tehu pon ie nake amuto hahitake Krai a Krai se ti Haeu.

4

Pol nau hasawi teka Korin

¹ Aile ape seilon namiloi kewak ka amite tesol aposel amite unau i Jises Krai. Haeu hana amite kaxi haxewai waliko ti imat i tai hatakei hani teka

seilon. ² Kaha tioi, na tel masiwi hanauen tel ailei tenen na puasain, i aile usi aluini hatapoa. ³ Puki nga Pol, i kum ailewa nga na tenen ti amuto ma na seilon liai paxai kolongeni sale pupuasak. Kalak puki nga, nga kum paxai kolongeni aliliake sale pupuasak. ⁴ Nga ilameni tioi ka tap tenen nga talesiwen tuahe kumahe i kola hawane na masin salan nga talesiwen ma na kumahe. Jises Krai tel Masiwi i tetel nam paxai kolongeniak.

⁵ Aile ape kum howini hahialalu seilon liai. Taun i luluainima ti Jises Krai tel Masiwi paxai kolongeni woi lawe seilon taen ti i aliama. Tataen ien i kola hatakei waliko lialun ti teka seilon aile mumuneni. I ahuti hakouke namili lawe seilon. Taen ien Haeu sameni tel tel, usiwa sale nanahialaha.

⁶ Tesol akikik ti Krai, tesol waliko nga hahanau amuto ie nga kak kolongeni hani amili Apolos. Nga ailele ti solian ti amuto lehe amuto tioi aluini sale usi hawanei kakai Haeu leili pepaun. Na masin ien, tap amuto haxawa masiwi tel ma nam watakai tel. ⁷ Aita hana amuto pamu tuah ti tel liai? Waliko la ti amuto kewen kumahe hahaniai Haeu? Na masin amuto kema tetan, kalahai amuto to hanasanasake ka ti puki kuimuto?

⁸ Amuto sokok ka amuto tapai hawanewen ti usi hatapoi kakai Haeu. Amuto hanowi ka amuto uke hatapoen hatesol waliko ti Holi Spirit hahani seilon. Amuto hanowi ka hoi amuto neini tutuai Krai teka seilon a amite teka hanauamuto tap. Tap na amuto to hail masiwi lehe amite to tuai amuto. ⁹ Nake ti tenen ien, ilamenan tetak masin ka amite tesol aposel ti Krai, Haeu hanawen tapeinan ti lawe seilon. Hanowi ka amite teka

kalabus lehe teka masiwi hani laha telei ti puli lawe seilon. Tin hanowi ka lawe seilon hetekie teka engel laha paxai otioti waliko tenen i sohot hani amite masin ti teka seilon laha mamatai lokoloko.

¹⁰ Tanoman namilomuto onoteni namili teka seilon laha ukek tap namilomite nake amite hani hatapo Jises Kraiss tupuamite. Tuahe amuto sokok amuto seilon aneso ti usiai Kraiss. Hina seilon laha namiloi talesi ka amite tap pohe Haeu. Amuto sokok ka amuto seilon pate pohen. Namilomuto ukek seilon sameniwa amuto ape ewi na laha teheni halialu amite.

¹¹ Hanima taen aoape ie amite tutunahi hitolo, amite sosoi maia wasan ma watata. Laha xai hahialu amite ma amite tua sos ahuahu. ¹² Amite puas eliel hahawane ti waxeniamite. Ti teka seilon kak saxuti amite, amite aile hasolia hani laha. Ti laha axi amite kawatan, amite kum kahui aliake, amite tu xox tatale. ¹³ Ti seilon kak teteheni axamite, lawe amite ailele kakain solian na amite kak laha. Hanima taen aoape ie teka laha kum soh ti Haeu laha aile hahani amite hanowi tix ti he kan ma masiap ti seilon tua towi xoini.

¹⁴ Kumahe nga tai teik pas ukek ti hahienaiamuto, nga tai ti nau hasawiamuto nake amuto masin natuk pate nga waheni. ¹⁵ Kalak kilan wanen seilon hanauamuto sale aweisali Kraiss, telawe tamamuto ti neiniamuto hani kapin. Nga masin tel tamamuto nake ti nga kaxi meng solian ti Jises Kraiss ape amuto soh tetan. ¹⁶ Aile ape nga kamei eliel amuto usi hawaneak ti aweisali Kraiss.

¹⁷ Nake ti tenen ien nga taloa Timoti hani kapimuto. Pate nga waheni i hanowi tel natuk wanen. Namilon xoxoan ti Jises Kraiss. Lawe i

puas alua hawane hualiak. I hanamena aliake amuto sale nanahiak ti usiai Jises Krai. I onoteni hawane waliko ti nga hahanau teka kahikahi Krai ti tesol tesol sale usian.

¹⁸ Teka ti amuto, hanasanas ti laha. Laha sokok nga kum tahia aliawa. ¹⁹ Tuahe na masin ti namili Haeu, tai kue nga alia hani kapimuto. Taen ien nga tioi na salan teka hanasanas hina pohe Holi Spirit ma na tuahe xanaxan. ²⁰ Teteka ti Haeu neneini laha, i hapohea laha ti usian. Ti tenen ien i kola ka salan laha seilon ti Haeu kumahe ti laha tua to kakak. ²¹ Pahamuto tenen ia nga aile hani amuto ti na nga tahiaawa? Na masin amuto kum towiahu ti lialui saun tenen ti amuto ailele, nga kahiloloi hawane amuto. Tuahe na amuto towiahu, nga kak hamalehu hani amuto ma aile kola lalape wawahen tetak hani amuto.

5

Sale hasawiai teka kahikahi Krai

¹ Nga hong kuaini ka hina saun lialun ti wawan hehin tenen ti pate hienain wasolamuto. Tel seilon leilomuto i eng akakati tel tinan tonamuh. Kalak teka laha kum tioi Haeu, saun tenen ien laha koi ailele. ² Kaie lialui woun ala i hakawata hawane tiamuto. I pon hawane amuto xaxaweniwen i ti leilomuto. Tuahe haniwa amuto, pate amuto hanasanasake anesoamuto usiai aweisali Krai.

³ Kalak nga tap kapimuto, namilok tutuen toi amuto. Nga ailewen namilok sale hasawiai tel seilon i aile tenen saun ien hanowi ka nga kapimuto. ⁴ Taun ti na amuto apuha hahitake axe Jises tel Masiwi ti kako hetekie kui pohen, nga tin

masin ka kapimuto ma pahak amuto aile kewak ie. ⁵ Amuto xaxaweniwa i ti leili teka kahikahi Krai lehe waxi i paxai tioi ka i ape uke Satan neini ape ti lalape kawatan ien, i towiahu ti lialui woun. Na masin ien, Haeu awai i ti kawatan ti lialui woun ape tehu ngain ti aliai Jises tel Masiwi, Haeu kum tieni i.

⁶ Amuto to hanasanasake anesoamuto usiai aweisali Krai tuahe amuto tua paxai lilioi saun lialun. Tenen ien kumahe wanen salan. Nakon amuto kum tioi ka teik kokole ist i haxiwa palawa hatehu? Tin masin tel seilon na i to ailele saun lialun, i aile halialu namili teka liai. ⁷ Masin ti teka Ju xaxaweni hatapo ist ti leili ingalaha imat ti Pasova, lioi xaxaweni hatapoa saun lialun ti leilomuto lehe waxi amuto sohot seilon haun ti usiai Krai nake amuto seilon ti Haeu. Nameniwa ka Krai mat ti oxoxiakako ti kawatan ti lialui woukako masin ti teka Ju telei sipsip wawan uluha taun ti Pasova ti kahuiwai lialui woulaha. ⁸ Nake tenen ien se salan wanen, nanahiakako hatehu usiwa namili Haeu. Kako kum usiwi lialui woukako ti imat. Kako kum aile hahialu tel tel, kako hani hatapoa Krai tupuakako ti leili atekako wanen ma lawe kakawa kakain salan.

⁹ Teik pasuk nga tai hanimu amuto imat, nga hone amuto kum huhukuma kapi teka seilon laha to ailele saun ti sikisiki tenen ti pate hienain.

¹⁰ Tuahe kumahe nga ukek kum huhukuma kapi teteka laha kum tioi Haeu laha ailele tenen saun ien ma laha tin halepean, waxi lungeiai soxiai seilon ma lotuiwai waliko tenen kumahe Haeu. Na nga kakawen ukek ien, ala amuto xaxaua ti tehu pon ie lehe amuto kum tunahi seilon tenen ien.

¹¹ Tuahe ti nga tai hani amuto, namilok ukek kum

huhukuma kapi teka laha ukek laha kahikahi Krai a laha to ailele tesol saun ien hetekie laha kak teheni halialu seilon liai ma to un taxitaxia. Seilon tenen masin, kalak tuahe ti angiain, kum hehetekie kapi laha.

¹² Kumahe pupuasakako paxai kolongeni hasawiai woi teka seilon melal ti teka kahikahi Krai. Pupuasamuto nau hasawiai teka kahikahi Krai tuaumuto. ¹³ Masin ti leili pepai Haeu i ukek, “Seilon ti laha to ailele saun tenen pate lialun, amuto xaxaweniwa laha leilomuto.” (*Deut 17:7*) Haeu tetel nam paxai waliko tetenen na i aile hani teka laha kum soh tetan.

6

Sale sulusulu leili teka kahikahi Krai

¹ Na tel ti amuto hina wasol kapi tel liai, alahan amuto kum hasawi aliake wasolamuto teka kahikahi Krai, teka seilon ti Haeu? Amuto kum sulusul hani teteka laha kum nam waxi Haeu. ² Nakon amuto kum tioi ka kako teka seilon ti Haeu, imuh kako paxai kolongeni woi teka laha kum soh ti Haeu? Na masin ien, nakon amuto kum pon hasawiai teik waliko kokol wasolamuto teka kahikahi Krai? ³ Nakon amuto kum tioi ka imuh kako paxai kolongeni hetekie taen teka engel? Na masin ien, ala amuto pon hasawiai kawatan ti kaha he tehu pon ie. ⁴ Na amuto hina wasol, alahan amuto paxai teka kumahe kahikahi Krai ti hasawian? Tek a seilon ien tap axalaha leilokako teka kahikahi Krai nake laha kum soh ti Haeu. ⁵ Nga kak ukek ti hahienaiamuto. Nakon pate tap tel ti amuto anesoan i tapai hasawiai wasol na i sohot wasolamuto teka kahikahi Krai? ⁶ Tuahe amuto kum aile ukek ien. Amuto he sulusul alia

amuto hani teka ti hong paxaii kakain, a tesol seilon ien laha kum soh ti Haeu!

⁷ Salan tetan, ti na amuto he sulusul alia amuto, hoi i kola ka amuto put hawanewen ti usiai saun tenen Haeu pahan. Pamu ewian na amuto kau lungei kawatan ti teka liai talesi amuto, i xoini ti na amuto sul hani teteka laha kum ttoi Haeu ti hong paxaii kakain. Aile ape na tel ti teka kahikahi Krai puluti amuto ti ukei soxiamuto, kum susului i hani teka ien. ⁸ Tuahe kumahe amuto aile ukekek ien. Puki alia amuto tatalesi ma pupuluti seilon liai, tataen teka akikimuto ti Krai.

Tupuakaha ailei saun ti Haeu pahan

⁹⁻¹⁰ Ala amuto ttoi ka teka laha to ailele saun tenen pate lialun laha kum tuai teka seilon Haeu neneini ape laha kum to kapin lian tehue. Kum hahani tuahe na tel puluti amuto. Tekala laha lolotui waliko tenen kumahe Haeu, teka laha to ailele saun ti sikisiki tenen ti pate hienain, teka laha to ailele saun lialun ti wawan hehin, teka wawan laha hani lioi teka wawan liai aile hanowi ka laha hehin, teka wawan laha eng akati aliliake wawan, teka xuxuina, teka halepean, teka seilon ti un taxitaxia, teka laha kak teheni halialu seilon liai ma teka laha waxi lungei soxiai seilon liai, hatesol teteka ien laha kum uke tonain kapi Haeu lian tehue. ¹¹ Tekala ti amuto, kemuk masin ien. Tuahe Haeu nuhi hauni leilomuto ti amuto towiahu ti lialui woumuto. Amuto sohot seilon tetan tataen ti amuto hani hatapoa i tupuamuto. Aile ape i namiloi ukek amuto seilon sawisawin. Haeu aile ukek ien nake ti waliko Jises Krai tel Masiwi aile haniwen kako hetekie Holi Spirit ti i hani kako i pupuas leilokako.

¹² Teka ti amuto ukek, “Nga se kahikahi Krai, aile ape nga hean ti ailei tenen tenen na pahak.” Salan, tuahe kumahe lawe waliko na amuto aile hina solian tetan hani amuto. Kalak nga hean ti ailei lawe waliko, nga kum sohot unau na tenen lehe i kapiti nga. ¹³ Teka ti amuto sokok tap lialun na kaha aile tenen tenen hani tupuakaha. Nga kak ukek nake teka ti amuto sokok, “An tuahe hualiai tupuakaha ape tupuakaha i lawe pahan an.” Salan, tuahe imuh Haeu hatapo hahuonen. Amuto kum kak ukekek ka tap tenen na kaha hapuasa tupuakaha ti ailei saun lialun ti sikisiki. Kumahe wanen salan. Haeu tel Masiwi tanomi tupuakaha tetan. I hani ailei waliko ti pahan. I halepelep hawane ti tupuakaha. ¹⁴ Masin ti i hamoiha Jises tel Masiwi ti kuiai pohen, tin i hamoiha hetekie kaha.

¹⁵ Nakon amuto kum tioi ka amuto seilon ti Krai? Masin soxi tini seilon tesol tesol i pakata hetekie hani patun, kako pakata hehetekie hani Krai. Tel seilon ti Krai, kaie i hapuasa tupuan ti ailei saun lialun hani hehin ti aweisal? Tap wanen! ¹⁶ Ala amuto tioi ka tel na i eng akakati tel hehin ti aweisal, ien masin ka lalu ape tupui seilon tel. Na amuto sokok ewi ti na aile tenen ien, kumahe amuto nam wawaxi teik kakain he pepai Haeu ti i ukek, “Hahunatun, ti tupualalu hukuma hetekie, lalu sohot hanowi seilon tel.” (Gen 2:24) ¹⁷ Tuahe na tel i hukuma hani kapi Jises Krai tel Masiwi, pakataian pate xoxoan hani i ma Holi Spirit.

¹⁸ Kum ailele wanen saun lialun ti sikisiki. Tap waliko lialun liai ti amuto aile i halialu tupuamuto

hanowi ti tenen saun ien. Tel na i aile saun lialun ti sikisiki, i aile halialu aliliake tupuan. ¹⁹ Nakon amuto kum ttoi ka tupuamuto se masin ingi Holi Spirit? Haeu haniwen amuto ape i pupuas leilomuto. Amuto kumahe puki masiwi ti amuto. ²⁰ Lalap wanen kahi lialui woukaha. Haeu hani puki tel Natun mat oxoxiakaha ti kawatan ien. Aile ape hani hatapoa tupuamuto ti haxawai axe Haeu.

7

Nauna ti sale salain

¹ Ie pahoiwai waliko ti amuto tai kamekam. Solian ti na teka kahikahi Krai kum sal ma kum eng akati seilon liai. ² Tuahe nake pate kilan seilon ailele saun lialun ti sikisiki, pamu ewian na tel tel hina axoan. Na tel i sal, i hamalum kapitawa kapi tel axoan.

³ Tel wawan hongeni haniwa tel axoan hehin ma tel hehin tin hongeni haniwa tel axoan wawan ti usiai saun ti hahunatun. ⁴ Tel hehin hina axoan, kumahe mewenae i masiwi ti tupuan. Tin masin tel wawan hina axoan.

⁵ Tel tel kum kakapitini tupuan ti tel axoan halik na ati lalu sowini ti lalu kum eng he akakat ti teik taun kukunun. Na masin ien, pamu i axi aheke taun ti na lalu lotu hani Haeu. Tuahe imuh lalu he hohongen aliawa lehe Satan kum haputa lalu ti ailei saun lialun ti wawan hehin na lalu kum kongini uke isialalu. ⁶ Waliko ti nga kaakane amuto kumahe nga hohone amuto usiwa, nga tua kakane amuto nauna ti puki namilok. ⁷ Nga wahreni na seilon kum sal, hanowi nga. Tuahe kaha seilon kumahe tenenawe. Teka Haeu hapohea

kaha lehe kaha pon na kaha sal a teka i hapohea kaha lehe kaha pon na kaha kum sal.

⁸ Teteka laha tai sal ma teteka axoalaha mat saliliwen laha, kakaiak hani laha ukek. Pamuwian na laha kum salasal hail, hanowi nga.

⁹ Tuahe na laha kum kongini uke isiai tupualaha, laha sal hailiwa. Pamuwian na laha sal, uke laha kum pon mikiniaian isian ti laha.

¹⁰ Teteka ti hina axoalaha, waliko ti lehe nga hone amuto ie, i ahuma ti puki Jises tel Masiwi. Tel hehin i kum lilioi tel axoan. ¹¹ Tuahe na i aile ukek ien, i kum salasal ulea, mewenae na i uke aliake tel hoi liai axoan. Tin masin tel wawan, i kum lilioi tel axoan.

¹² Waliko ti na nga kak ie, nauna ti puki namilok hani amuto teteka kahikahi Kraiss axoamuto kum soh ti Jises Kraiss. Na tel ti amuto wawan tel axoan pahan i to hamalum kapin, i kum lilioi. ¹³ Tin masin na tel ti amuto hehin tel axoan pahan i to hamalum kapin, tin i kum lilioi. ¹⁴ Nga kak ukek ien nake Haeu namiloi tel wawan i tuah, usiwa xoxoi namili tel axoan ti Haeu. Tin masin tel hehin, Haeu namiloi ukek i tuah, usiwa xoxoi namili tel axoan ti Haeu. Na Haeu tai namiloi ukek ien, i kum paxai amukela natulalu. Tuahe i amuke.

¹⁵ Tuahe na tel wawan ma na hehin ti teka laha kum soh ti Kraiss, pahan i lioi tel axoan, ewi na i sos. Na i sohot ukek ien, lalu ape kumahe hahunatun. Tetel i soh ti Kraiss, i ape kumahe hahitake tehu salai alalu, i ape koukean. Tetel kahikahi Kraiss i kum lungei kokongini tel axoan i kumahe kahikahi Kraiss nake Haeu pahan totonakako kewa solian. ¹⁶ Amuto teka kahikahi Kraiss,

amuto kum ttoi kaie amuto pon itiniai namili axoamuto lehe lato soh ti Krai.

¹⁷ Tuahe amuto tel tel tohongi laliwa ti hamalum kapitawa masin ti Jises tel Masiwi aile hasohotuen amuto ti amuto sohotua kahikahin. Ie se nauna tetak hani hatesol kahikahi Jises Krai. ¹⁸ Masin na tel seilon i hoi liai hina teik kikilam ti uli walikoun usiai saun ti teka Ju. I kum xaaxaweni ti ape i sohotua kahikahi Krai. Tin masin na tel i tap teik kikilam ien tataen ti ape i sohotua kahikahi Krai, i kum ukeke hail teik kikilam ien. ¹⁹ Tap liai tenen ti tel na i hina teik kikilam ien ma na tap. Waliko tuah mewenae ti usiai nauna ti Haeu.

²⁰ Amuto tel tel hamalum kapitawa masin ti uli amuto sohotua kahikahi Krai. ²¹ Na amuto unau seilon ti amuto sohotua kahikahi Krai, kum namilo hahakila. Tuahe na hina aweisal ti lehe amuto oxoxa, hapuasawa. ²² Amuto tioiwa, kalak na amuto unau seilon ti amuto sohotua kahikahi Krai tel Masiwi, i oxoxiwen amuto ti hahitake saun lialun. Tin masin na amuto kumahe unau seilon ti amuto sohotua kahikahi Krai, aope amuto se ape unauan. ²³ Lalap wanen kahi lialui woumuto Haeu kahui ti i hani tel Natun mat ti oxoxiamuto. Aile ape amuto kum sosohot unau waliko lialun ti tehu pon itan ie. ²⁴ Teka akikik ti Krai, amuto hamalum kapitawa masin ti uli amuto sohotua kahikahi Krai tuahe amuto tiliwen hahitake nenein ti Haeu.

²⁵ Ie ape nga kakane amuto sale teka laha tai sal. Nga tap kakain i ahuma ti Haeu tel Masiwi hanialaha. Tuahe ti soliaian i axi nga anesoin tenen i pon amuto soh ti waliko tenen na nga kakane amuto. Aile ape nga hani amuto namilok.

²⁶ Usiwa waliko lialun ti i sosohot aoape ie, nga namilo i ukek ewi na amuto hamalum hanowi ti aoape. ²⁷ Na o tel axoam, kum upiup aweisal ti hatapoi salaiamulu. Ape na o tap axoam, kum ngangah axoam. ²⁸ Tuahe ti puli Haeu kumahe saun lialun na masin teka laha tai salasal laha sal, ati wawan ma hehin. Tuahe pahak amuto salia ti kawatan tenen i tutunahi teka laha salawen.

²⁹ Teka akikik ti Krais, salangawe kakaiak masin. Taun pate ape kukunun hani tataen ti aliai Jises Krais. Aile ape teka laha hina axoalaha, hani hatapoa Haeu tupualaha hanowi ti na laha tai sal.

³⁰ Tap liai tenen na amuto toto ti tatahan, amuam ma na kilan soxiamuto, kum hahani tenen na waliko hakongu amuto ti hani hatapoi Haeu tupuamuto. ³¹ Kako ttoi ka tetehu pon kaha toto aoape ie, tai kue i tapo. Aile ape ti na amuto hapuasa waliko ti tehu pon ie, kum hana hahatapo namilomuto ma kuimuto hani tenen ien.

³² Pahak amuto kum pate nanamilo i waliko ti tehu pon ie. Wawan tenen i tai sal, namilon i hatapo hani ailei puase Haeu tel Masiwi. I haeliel hawane ti ailei waliko tenen Haeu tel Masiwi amuke. ³³ Tuahe wawan tenen hina axoan, i nanamilo i waliko ti tehu pon ie. I haeliel ti ailei waliko tenen i hamuamua tel axoan. ³⁴ Aile ape namilon i he hilehil. Hehin teteka ape tap axoalaha ma teteka liai laha tai sal, laha hani hatapo namilolaha ailei puase Haeu tel Masiwi. Laha haeliel hawane ti hani hatapoi Haeu tel Masiwi tupualaha. Tuahe teka hehin hina axoalaha, laha nanamilo i waliko ti tehu pon ie. Laha haeliel hawane ti ailei waliko tenen i hamuamua axoalaha. ³⁵ Kumahe nga totohongi tiehi amuto.

Nga kak ukek ti solian ti amuto. Pahak nga huali amuto namil lehe amuto aile waliko ti Haeu ukek sawisawin ape amuto hani hatapo Haeu tupua-muto lehe tap waliko hatangatanga amuto.

³⁶ Tuaehe na tel wawan namiloiben ka i uke axoan tel hehin i oteotei nake i kum mikini uke isiai tupuan ma tel hehin i masiwi kakasiawa, tiliwen i uke. Kumahe i ailele saun lialun. Ewi lalu sal. ³⁷ Tuaehe na namilon xoxoan ti i kum sal, tap waliko susulini i ma i kongini uke isiai tupuan, ewi na i kum uke axoan tel hehin ien. ³⁸ Aile ape na i sal, i aile namil sawisawin tuahe na i kum sal, i aile namil pamu soliaian.

³⁹ Tel hehin hamalum kapitawa kapi tel axoan ti tel axoan moihin tutuen. Na tel axoan mat, i ape koukean na pahan i sal ulea, tuahe mewenae na tel wawan i kahikahi Jises Krai tel Masiwi. ⁴⁰ Tuaehe ti puki namilok, pamu i tunahi amuam na i kum sal ulea. Nga kak ukek nake nga soh ka nga tin hina Holi Spirit ti Haeu kapitiai kakaiak.

8

Sale an ti laha ailewen pali

¹ Ie ape nga kaxi hani amuto sale an ti laha ailewen pali hani waliko tenen kumahe salan Haeu. Kako tioi ka Haeu axiwen kako anesoin ti tesol waliko ien. Tuaehe namiloipaxaimua tetenen. Na masin seilon ukek i tioi hatapo waliko, namilolaha i aile laha sameni aliake anesoalaha. Nameniwa ka salan tuah wanen na kako kola hawane saun ti wawahen ti huali hasoliai seilon. ² Tel na i sokok i tioi hatapoen waliko, anesoan pate i tae tutuen. ³ Ape tel na i waheni hawane Haeu, Haeu paxai ukek i seilon tetan wanen.

⁴ Ien, nga nexi haxewa aheke hanimu amuto sale haeu tenen laha aile hahani i pali. Kako tioi ka haeu tenen ien i kumahe moihin a i tin kumahe salan. Pate kako tioi ka telawe Haeu tenen salan. ⁵ Hina seilon laha sokok kilan haeu ti he maun ma he tehu pon ie. Haeu tenen ien laha lotui ma hana i masiwi. ⁶ Tuahe kako teka kahikahi Krai kako soh ti Haeu telawe, tel Tamakaha. Lawe waliko i ahuma tetan. I tetel kako hani hahatapo i tupuakako ma lolotui. Masiwi ti kako tin telawe, Jises Krai. Nake ti i, Haeu tanomi lawe waliko. Haeu taloma i lehe waxi kako uke tonain solian kapin.

⁷ Tuahe kumahe lawe seilon xewan ti tesol waliko ien. Tek a ti amuto kahikahi Krai amuto muhinaiwen waliko ti laha aile hani haeu tenen kumahe salan ape na amuto ani an tenen lawe laha ailele pali hani i, namilomuto sului aliake amuto. Amuto namilo i ka i se an ti laha hahani haeu tenen kumahe salan. Namilomuto i uke huonen, kaie ewi ka lialun na amuto ani? Ape na masin amuto ani, amuto ilameni ukek amuto ailewen tenen saun lialun. ⁸ Tuahe kumahe Haeu amuke kako nake ti an tenen kako ani. Na masin kako hahalini kako aniai hina an, Haeu kum ukek kako seilon lialun. Tin masin na kako ani, i kum ukek kako seilon sawisawin.

⁹ Tuahe waliko ti Haeu sowini hani amuto kumahe ka lawe taun solian ti ailean. Kanipetiwa uke i haputa teka namilolaha kumahe xoxoan ti Haeu. ¹⁰ Aile ape teteka amuto tioi waliko ti amuto ailele, na tel ti laha paxai tunahi amuto angiang leili tehu ingi haeu tenen kumahe salan, i tua hahika i ti aniai waliko tenen laha ailewen pali.

¹¹ Ti aweisal tewau ien amuto teteka hina titioa-

muto ti tesol waliko ien, amuto haputa halialu namili tel seilon namilon kumahe xoxoan ti Haeu. Nameniwa ka i tin tel ti Jises Krai mat ti ukei totonan. ¹² Na amuto ani tenen an laha ailewen pali, amuto aile halialu aheke namilon nake i namilo ukek tenen an ien se hahalin. Na masin ien, amuto ailewen saun lialun hani i, tel akikimuto ti Krai hetekie tataen puki Krai. ¹³ Aile ape na nga tiori ka waliko ti nga ani i haputa tel kahikahi Krai hani saun lialun, nga kum ani ulea he pulan lehe namilon ti Haeu i kum tapo kaluta.

9

Pol tel aposel teheni aliake i ti ailei puase Haeu

¹ Nakon nga lehe kumahe koukean ti ailei waliko ti puki Haeu sowini? Nga se koukean. Nga se tel aposel. Ti puki pulak wanen, nga ningahiwen Jises tel Masiwi ti kako. Amuto sohot kahikahi Krai nake puasain ti i talo nga aile haniamuto.

² Kalak na teka liai kum paxai ukek nga tel aposel, ala amuto paxai tiori nga. Puki nanahiamuto ma pupuasamuto i kola hawane ka nga tel aposel ti Jises Krai.

³ Ie se kakain ti awaiak na seilon kak teheni nga. ⁴ Ti hanima amili Banabas, i pon amili kamei amuto huhual ti an ma unum nake amili aposel.

⁵ Tesol ukale Jises tel Masiwi ma tesol aposel, kasinan Pita, tesol axoalato kewi to kakahiti lato, seilon to waxeni hehetekie lato. Tin masin amili, i pon na amili uke huhual ien ti amuto. ⁶ I pon amili kum puas ti ngahati aliake amili ti amili ailele puase Haeu.

⁷ Lahe seilon ti hile i pupuas hahitake tel masiwi ape puki i ngahati aliliake i? Seilon ti seiniai an laha ani aliake an ti he kinelaha. Tin masin seilon tupui manihuh lehe i uke aliake solian tetan. ⁸ Waliko ti nga kakak ie kumahe mewenae namili seilon nake nauna ti Moses tin i hahanau waliko tenen masin. ⁹ Tenen ti tesol nauna Haeu hani Moses i ukek, “O kum xioti mimingini awe tok bulmakau ti halinian aniai komem ti o hahapuasa i ailei tenen puasain ti selaiai komem ti he ulin.” *(Deut 25:4)* Haeu kumahe i nanamilo i mewenae bulmakau ti i hani tenen nauna ien. ¹⁰ Se tin hehetekie kako. Teka laha talai hawakiaki hepekeun ti seiniai peteta, laha uke aliake anan. Tin masin teka laha aile puase Haeu i pon hawane ti seilon liai ngahati laha.

¹¹ Amite tesol aposel se masin teka seiniai waki maia ti amite pupuas kaxi haniamuto kakai Haeu. Aile ape i pon hawane ti na amite uke aliake hina huhual ti amuto, masin teka seiniai waki maia laha uke aliake anan. ¹² Na teka liai laha pon ukei huhual ti amuto, ala pamu i pon amite ukean. Tu-ahe amite tai kamei amuto ukei kahi puasamite. Kalak amite tunahi kawatan tenen tenen, amite puas tatale lehe amite kum tiehi aweisali teka seilon ti hong sohoi tenen meng solian ti Jises Krai.

¹³ Ala amuto tioi ka teka laha pupuas leili Ingi Haeu laha ang an ti teka seilon kau haniwa ien. Amuto tioi ka teka masiwi ti hukuminiai Haeu ma seilon lato ani hina an ti teka seilon kau haniwa Ingi Haeu lehe teka masiwi ien hana hani he tone waliko ti haniai Haeu. ¹⁴ Tin masin Jises tel Masiwi i hone eliel ka teka laha uke solian ti meng teka kahikahin kakaxi, laha auniwa teka

kaxian. ¹⁵ Tuahe nga tai kamei amuto ti tenen na huhual. Namilok ti nga tai teik pas ie, kumahe ti ukei tenen na waliko ti amuto. Kalak na nga mat ti hitolo nga kum aile ukek ien. Na masin nga uke kahuk nake ti kaxiai kakai Haeu, tap salangawan ti na nga sameni sale puasak. ¹⁶ Ti na nga kaxi meng solian ti Jises Kraiss, kumahe nga ailele ti puki haxawai axak. Se liai pupuasak ti hahitake axan. Nga ilameni ukek ka pate lialun na nga kum kaxi ahuti meng solian ti Jises Kraiss.

¹⁷ Na nga kaxila ti puki namilok, kaie ala Haeu kahui hasoliawen nga. Tuahe puki Jises Kraiss paxai tioi ka nga tapai ailean ape i hani nga tenen puasain tuah ien. ¹⁸ Aile ape waliko la kahuk? Solian tetak masin, nga amuam ka nga pon kaxi haniai seilon meng solian ti Jises Kraiss ti tap tel kahuiak. Nake ti tenen ien nga kum kamei tuahe na tel ti auniak kalak nga tel aposel.

¹⁹ Kalak nga koukean kumahe hahitake tel na seilon, nga aile ukek nga unau lawe seilon lehe nga itini hakila laha hani kahikahi Kraiss. ²⁰ Na nga kapi teka Ju, nga aile hanowi ka nga tel ti laha lehe nga itini waxaini laha. Na nga kapi teka laha hahitake nauna ti Moses, nga aile hanowi ka nga tel tuaulaha lehe nga itini waxaini laha, kalak puki nga, nga koukewen ti hahitake tesol nauna ien. ²¹ Na nga kapi teka kumahe Ju, nga aile hanowi ka nga kumahe hahitake nauna ti teka Ju usiusi lehe nga waxaini itiniai teka kumahe Ju. Tuahe kumahe nga ukek nga tahi kakai Haeu. Pake nga usi hahawane nauna ti Kraiss.

²² Na nga kapi teka namilolaha kumahe xoxoan ti Haeu, nga teheni nga ape nga kum aile waliko

tenen i hahataxina laha lehe nga pon haxoxoi namilolaha ti Haeu. Aile ape na nga kapi seilon tenen tenen, nga tua aile usiusi sale totonalaha. Nga tohong i aweisal tenen tenen ti neinialaha hani Krai tel awaiakaha. ²³ Nga aile ukek ien lehe kilan seilon laha soh palahi teka lato sohoen meng solian ti Jises Krai ape tin nga uke solian ti tenen meng ien.

²⁴ Amuto tioi ka kilan seilon leili lokoloko tuahe lawe telawe seilon i waxaini ape i uke kahi tehu lokoloko. Tin masin nanahiamuto usiwa namili Haeu lehe waxi amuto uke kahumuto. ²⁵ Lawe seilon ti lokoloko laha hani hatapo tupualaha apesensialaha ti tehu kiliwain lalap kalak i hamolo tinulaha. Laha haeliel hawane ti ukei kahi tehu lokoloko, waliko tetenen ti i kum to kue. Tuahe kako teka kahikahi Krai, kako uke kahukako ti tap tahi lialuan na kako haeliel hawane usiai namili Haeu. ²⁶ Aile ape nga hani hatapo namilok ailei waliko ti Haeu pahan masin tel seilon ti kiliwain lalap, i hani hatapo hawane namilon ti tehu lokoloko ien. Masin tel seilon aneso ti taputuput i haeliel hawane lehe waxi minan kum sel, tin nga haeliel hawane lehe waxi nga kum sel ti usiai aweisali Haeu. ²⁷ Masin tel seilon ti kiliwain i hamolo tinun ti apesenan ti lokoloko, nga hani lioi tupuak hong usiai namilok lehe muhi kaxiai kakai Haeu, i kum ukek ka nga kum tapai ukei kahuk.

10

Kanipetiwa saun lialun ti teka matahaun ailele

¹ Tesol akikik ti Krai, pahak amuto nameni kapitiniwa lokon ti teka matahaun ti kako nahih

kakahiti Moses. Haeu uke teik maun ti neinia i aweisalulato. Ape i aile lato pon nahih kotiai tesol kanitax axan Kakan hani liai tepaun. ² Lokon ti lato nahih kokoti kanitax ma nahih usiusi teik maun, Haeu hana lato hatesol hahitake Moses tel masiwi ti lato. ³ Lato hatesol ani an tenenawe ti Haeu haputama he maun. ⁴ Lato hatesol un kan tesoloe ti Haeu hasohotu he tehu pot. Tehu pot ien i kikilami Kraisa ka i hoi lawe kapi lato. ⁵ Tuahe kilan ti lato Haeu kum amuke nake lato tahi kakaian ape i hani lioi lato mat silahota he lohong.

⁶ Tesol waliko ien i sohot ti hanauakaha lehe waxi namilokaha kum is eliel ailei waliko lialun ti lato ailele. ⁷ Aile ape kako kum lolotui waliko tenen kumahe salan Haeu hanowi ti teka ti lato ailele. Nameniwa waliko ti Moses taiwen, i ukek, “Teka seilon un ma ang amuam lialui ti sameniai tok bulmakau lato tanomi ani gol.” (*Exod 32:6*)

⁸ Kako saliniwa ailei saun lialun ti wawan hehin, saun tetenen teka ti lato ailele ape 23,000 ti lato mat leili ngain tehue.

⁹ Kako kum hahele halengelenge Haeu tel Masiwi hanowi teka ti lato ailele ape weiko tenen lialun telei lato. ¹⁰ Tin kako kum kak mumum pahoiai teka neiniakako hanowi teka ti lato ailele ape tel engel lawe Haeu hapuasa ti hialui waliko, i telei lato. ¹¹ Tesol waliko ien ti i sohot hani teka matahaun ti kako, i hanau hawane kaha seilon. Ape Moses tai kongini lehe kako kanipeti nanahiakako nake tapoi tehu pon ie ape i xohiwen.

¹² Na amuto namiloi ukek xoxoi tutuhamuto i tapai hawanewen, lepetawa uke tin amuto put ti ailei saun lialun. ¹³ Nameniwa, totohong ti

lawe i tutunahi amuto, kumahe liai tenen ti teka liai tutunahi. Na masin totohong tunahi amuto, hana hatapoa namilomuto haniwa Haeu nake i kakawen i huali amuto. I hongeni hani mewenae totohong tenen kako pon waxainian. Na totohong lehe i xoini amuto, Haeu kola hani amuto aweisal ti waxainian lehe amuto kum aile tenen na waliko lialun ape amuto tu xox tatale.

Kako kum lolotui waliko tenen kumahe Haeu

¹⁴ Tesol soliai akikik ti Kraiss, salini kapitiniwa lotuiai waliko tenen kumahe salan Haeu. ¹⁵ Amuto seilon tenen namilo. Namilo paxai aluiniwa teik kakaiak ie na sawisawin. ¹⁶ Leili tehu angiaian ti nameniai Jises Kraiss tel Masiwi, kako teka kahikahin kako kak kemulik hani Haeu waen ti i kilami kake Kraiss ape kako unumi. Muhin kako wiki sei teik bret i kilami tupuan ape kako ani. Ti kako sei waen ma bret, i kola ka kako pakata hehetekie hani Jises Kraiss tel i mat ukei kahi lialui woukako. ¹⁷ Ti kako hatesol ani sei bret teikawe, i kola xoxoi pakataiakako hahitake Kraiss. Kalak kako kilan, kako sohot hanowi seilon tel.

¹⁸ Namilo paxaiwa teka Israel. Laha kau manihuh hani Ingi Haeu lehe laha telei. Laha hani Haeu ape laha ani aliake. I kola ka laha pakata hehetekie kapi Haeu ma puki alia laha. ¹⁹ Nga kakane amuto tesol waliko ien nake pahak amuto xeu alua sale ailei pali hani waliko tenen kumahe Haeu. Tap pupuase tenen pali ien ti laha aile nake tetel laha hahani i kumahe salan Haeu. ²⁰ Kumahe laha hahani Haeu, laha tua aile hahani spirit lialun ti laha lolotui. Kumahe wanen pahak amuto tuai laha lotuiai spirit lialun. ²¹ Amuto

pakata hetekiewen kapi Jises Kraiss tel Masiwi. Amuto apuha hehetekie unumiai waen ti i kilami kakaun. Aile ape amuto kum tutuai teka laha ununumi waen leili tehu angiaian ti amukei spirit lialun. Lawe amuto hukuma ti tehu angiaian ti nameniai Jises Kraiss. Aile ape amuto kum sohoso ti tehu angiaian ti laha ailele amukei spirit lialun. ²² Na kako aile ukek ien, kako hahele halenge Haeu tel Masiwi. Nameniwa i pamu kuiaian ti kako.

Kako haxawawa axe Haeu ti lawe waliko kako aile

²³ Tekala ukek, “Kako koukean ti ailei lawe waliko.” Tuae nga ukek kumahe lawe waliko solian ti na seilon aile. Kako koukean ti ailei tenen tenen tuae kumahe lawe waliko ti kaha aile i pon hualiakaha. ²⁴ Kako kum namilo aliliake mewenae solian ti totonakako. Kako haelieliwa aile hasoliai seilon liai.

²⁵ Amuto pon aniai lawe an ti laha hahangaini. Kum namilo maamata anian uke na i talesi tenen. Kum kamekam sale tesol an ien na laha ailewen pali ma na kumahe. ²⁶ Leili pepai Haeu i ukek, “Hatehu pon ie ma hatesol waliko heihon tatamai Haeu tel Masiwi.” *(Ps 24:1)*

²⁷ Na tel ti teka kumahe kahikahi Kraiss ilowi amuto hani tehu angiaian, nahiwa na pahamuto. Ape tua aniwa waliko tenen laha hani amuto. Kum kamekam sale an i ahuma tetesol lehe amuto tioi na amuto ang ma na kumahe. ²⁸ Tuae na tel i hahongo amuto ka tenen an ti lehe amuto ani laha ailewen pali, amuto kum aniani, uke i haputa namili tel seilon ien. Kum aniani, uke i namilo ukek ka lialun na seilon ani tenen an ien.

²⁹ Kumahe nga ukek lialun ti na amuto ani. Tuae amuto kum aniani nake ti solian ti teka laha sokok lialun na ani. Kako tioi ka Haeu kum halini kako aniai tenen an ien. Aile ape na teka liai ukek ka lialun na kako ani, kumahe salan. ³⁰ Na masin kako kak kemulik haniwen Haeu ti an ti lehe kako ani, kumahe salan na seilon liai kak halialu kako ti waliko ti kako kakawen kemulik.

³¹ Aile ape na amuto ang ma na un, ma ti lawe waliko amuto aile, ailewa ti sameni haxawai axe Haeu. ³² Kanipetiwa sale nanahiamuto lehe amuto kum tiehi teka Ju, teka kumahe Ju ma na teka kahikahi Krai ti pakatai kapin. ³³ Puki nga, nga haeliel hahawane hasoliai lawe seilon ti aweisal tenen tenen. Nga aile ukek ien nake kumahe nga nanamiloi mewenae solian tetak tu-ahe solian ti lawe seilon lehe nga pon haxoxoi namilolaha ti Krai ape i awai laha ti kawatan ti lialui woulaha.

11

¹ Amuto usiwa nanahiak masin ti nga usiwi nanahiai Krai.

Nauna ti Pol sale lotu ti wawan hehin leili Ingi Haeu

² Nga sameni hawane amuto nake lawe waliko ti amuto ailele, amuto nameni kokongini kakaiak ma amuto tu xox tatale ti usiai nauna ti nga haniwen amuto.

³ Pahak amuto paxai tioiwa tetenen ie. Krai i pamu masiwi ti lawe wawan, i patul ti laha. Hehin i hahitake tel axoan wawan. A Krai i hahitake Haeu tel Taman. ⁴ Tel wawan na i lolotu ma na i kakaxi tenen meng ti Haeu hanamiloa i, a patun atuhan, i kola tapoi lon hani tel pamu patul tetan.

⁵ Tin masin tel hehin na i lolotu ma na i kakaxi tenen meng ti Haeu hanamiloa i, a patun kumahe atuhan, i kola tapoi lon hani tel pamu patul tetan. Tenen ien waliko ti hienain masin tel hehin na patun hatehu uluhan. ⁶ Na tel hehin i watakai atuhiai patun ti leili ingi lotu, pamu ewian na i koti xaxaweni hail ukun. Kaha tioi ka i hienake na ukun pate kukunun ma na patun uluhan. Aile ape ala i atuhiwa patun na i lolotu ma na i kakaxi menge Haeu.

⁷ Teka wawan laha kum atutuhi patulaha leili ingi lotu. Haeu tanomi laha lehe laha kola aliake ka saun ti laha pahowi hawane hani saun tetan ma pahan laha ailewa waliko ti i haxawa axan. Tuahe teka hehin laha atuhiwa patulaha. Laha ailewa waliko ti i haxawa axe axoalaha. ⁸ Kako tioi ka kumahe Haeu tanomi wawan nonoma ti hehin, i tanomi nonoma hehin ti wawan. ⁹ Ti uli Haeu tanomiwa tel wawan kumahe hualiai hehin, i tanomi hehin ti hualiai tel wawan. ¹⁰ Aile ape hehin atuhiwa patun ti leili ingi lotu lehe i kola ka pon i kakak ti hahitake axe Haeu. Saun tenen ien teka engel amuke.

¹¹ Ti kako hahitake Jises Kraiss tel Masiwi, hehin tupuan kumahe puki tetan, tin masin haniwa wawan. Na tap huhual wasolalalu, kumahe i usiusi namili Haeu. ¹² Kalak Haeu tanomima hehin ahuma ti wawan, wawan lawe i takah nonoma ti hehin. Tuahe ati lalu ahuma ti Haeu nake i tel tanomia lawe waliko.

¹³ Puki amuto namiloi paxaiwa na masin ewi hehin lotu hani Haeu ti patun kumahe atuhan. ¹⁴ I kum alune wanen na wawan hawelu ukun nake i hahiena aliake i. ¹⁵ Tuahe uk weluwelun solian

ti hehin atuhiai patun ma hasoliai paxaian. ¹⁶ Na teka laha kum amuke tesol waliko ien, nameniwa ka tap tel ti amite tesol aposel kaxi ulea hani amuto kakain liai tenen ti waliko ti nga hahanau amuto ie. Teka kahikahi Krai ti tesol tesol tin laha tua hanau usiusi hanauan ti amite.

Nauna ti Pol sale tehu angiaian ti nameniai Jises tel Masiwi

¹⁷ Pahak nga nau ulea amuto sale apuhaiamuto. Kumahe nga amuam ti amuto nake na amuto hukuma hetekie ti lotu, woumuto ti amuto ailele tap solian tetan, i halialu aheke amuto. ¹⁸ Nga honemu amuto tetenen ie. Nga hongoen ka na amuto apuha ti lotu, lawe amuto tan wasol. Ti aweisal hina, nga soh ka salan. ¹⁹ Saun tenen ien kumahe haun. Ti teka seilon selaia nake ti hap-apatat wasolalaha, lawe i kola teteka tutuhalaha pamu xoxoan ti Haeu.

²⁰ Na amuto apuha hetekie ti tehu angiaian ti nameniai Jises tel Masiwi, sale woumuto kumahe salan. Waliko ti amuto ailele kumahe i usiusi ti Jises kola haniwen kako. ²¹ Nake na amuto ang hetekie, amuto kum atengi teka liai, amuto kum tani waxi laha. Aile ape teka laha hitol. Teka ti amuto tin laha un taxitaxia. ²² Amuto aile hanowi ka tap puki ingamuto na amuto ang ma un. Woumuto kola ka tap lomuto hani seilon ti Haeu. Tenen saun amuto ailele ien, teka tonalaha lialun laha ilameni ka laha pate itan. Na amuto, ka lehe nga kakane amuto la? Lehe nga sameni amuto? Tap wanen.

²³ Ala amuto tioiwen sale tehu angiaian ien. Jises tel Masiwi hanauen nga ape nga kului haniwen

amuto. Ipong tetehu ti Judas hangaini Jises tel Masiwi, leili tehu apuhain kapi tesol kahikahin Jises waxi teik bret. ²⁴ Ti i kak kemulik haniwa Haeu, i wiki ape i ukek, “Teik bret ie i kilami tupuak nga hani lioi ti solian ti amuto. Aniwa ti nameniak.” ²⁵ Ti lato ang kewa i aile waliko tin tetenen. I waxi tehu kap waen ape i ukek, “Ie se kakauk ti kolakol ka Haeu xinotiwēn tenen namil haun kapi seilon tetan. Na amuto apuha ti tenen angiaian ie, unua waen ti nameniai waliko nga aile haniwen amuto.” ²⁶ Salangawe kakaian masin. Lawe na kako apuha ti nameniai Jises tel Masiwi ape kako ang bret ma un waen, ien masin ka kako kakaxi tehu matean ti hualiakako. Kako aile tatale atengi taen ti i aliama.

²⁷ Aile ape tel na i ani bret ma unumi waen ti nameniai Jises tel Masiwi a woun kumahe wanen sawisawin, i ailewen saun lialun ti puli Haeu nake i teheni hahialalu tupui Jises ma kakaun. ²⁸ Kako tel tel paxai aliakemua woukako imat ti kako ani bret ma unumi waen ti i kilami tupuan ma kakaun. ²⁹ Na kako ani bret ma unumi waen ti nameniai Jises tel Masiwi tuahe woukako kola ka kako kum paxai tioi ka kako pakata hehetekie hani Krai hanowi ka kako tupuan, Haeu axi kako kawatan. ³⁰ Nake ti tenen ien, kilan ti amuto laha tinu, laha aleal ape teka laha tapo.

³¹ Na kako paxai mataini aliakemu lialui woukako, Haeu kum axi kako kawatan. ³² Tuahe na Haeu axi kako kawatan, i ailele ti hasawiakako lehe kako kum uke kawatan ti tap tahi tapoan ti na i axi teka laha tale tehitolaha hani i.

³³ Tesol akikik ti Krai, na amuto hukuma het-

ekie ti tehu angiaian ti namenai Jises tel Masiwi, pahak amuto atengimua hatesol seilon apuhamu lehe ati amuto ang. ³⁴ Tel na pate i hitol kasia, ala i ang aliamua puki leili ingan lehe Haeu kum kola hani i lengean na i kum tani waxi teka liai ti tehu angiaian ien.

Nga po nau aheke amuto na nga tahia haniwa kapimuto.

12

Holi Spirit hapohea kako ailei waliko tenen tenen

¹ Tesol akikik ti Krai, ie ape nga kaxi hani amuto sale ti Holi Spirit hapohea kako ti ailei waliko tenen tenen. Pahak amuto xeu hawanewa. ² Amuto nameni lokon ti amuto kum tiori tutuen Haeu. Kilan waliko tenen lialun i neini hakalala amuto hani lotuiai waliko tenen kumahe salan Haeu, waliko tenen i kum pon kaxi hani amuto kakai Haeu. ³ Aile ape nga kakane hawane amuto, mewenae teka ti Holi Spirit kakapiti, laha ukek Jises i Masiwi. Tap tel ti laha po kak sai halialu i.

⁴ Kako pon ailei waliko tenen tenen ti pohe Holi Spirit tuahe Holi Spirit telawe i hani kako poh ti ailean. ⁵ Kako aile puasain tenen tenen tu-ahe hatesol kako aile hahani telawe Masiwi Jises Krai. ⁶ Haeu pupuas leilokako ti aweisal tenen tenen, tuahe Haeu telawe ailele tesol puasain ien ma i hahapuasa kako ailei puasan.

⁷ Waliko ti Holi Spirit hahapohea kako ailean, i aile lehe kako hatesol uke solian tetan. ⁸ Teki ti kako kakak hetekie namil xewan ti Holi Spirit hani kako. Teki ti kako kakak hetekie anesoin ti Holi Spirit, i tin tetel i hani kako. ⁹ Teki ti

kako, Holi Spirit aile haxoxo hawane namilokako ti Haeu ape teka liai ti kako, Holi Spirit tin tetel i hani poh ti haewiai seilon. ¹⁰ Teka, Holi Spirit hani kako poh ti ailei kolakol tenen lalap. Teka, i hanamiloa kako kului ai kakai Haeu. Teka, i hani kako anesoin ti paxai kolongenai puasain ti seilon ailele na i ahuma ti Haeu ma na kumahe. Teka, Holi Spirit hanamiloa kako ape kako kakak kakai xux liai ti kako tai hanau ape teka i axi kako anesoin ti haxewai kakain ien. ¹¹ Hatesol waliko ien Holi Spirit telawe i hapohea kako ti ailean. I aile usiusi puki namilon ti i hani poh tenen ti na pahan i hani tel tel ti kako.

Kalak kako kilan, kako pakata hehetekie hani Krai s hanowi ka tupui seilon tel

¹² Kako teka kahikahi Krai s kako pakata hehetekie hani kapin hanowi ka tupui seilon tel. Masin soxi tini seilon, kalak i kilan, i pakata hehetekie hani tupuan. ¹³ Baptais ti kako uke, Holi Spirit telawe hukumini hetekiewen kako hahitake axe Krai s, kalak kako Ju ma na kumahe Ju, kako unau i seilon ma tin kumahe unau i seilon. Ape Holi Spirit telawe pupuas leilokako hatesol ti hakuiakako masin kan ti seilon un lehe i moih kapita.

¹⁴ Tupuakaha seilon kumahe lape teikawe. Kilan soxi tinun laha puas hehetekie. ¹⁵ Na masin ae tel seilon wix uke ape i ukek, “Nga kumahe min, aile ape nga kumahe teik ti tupuan,” i hamalum kakapita teik ti soxi tinun. Kakaian kum tose selai uke i. ¹⁶ Ape na masin taxingan i ukek, “Nga kumahe pul, aile ape nga kumahe teik ti soxi tinun,” i hamalum kakapita teik ti soxi tinun.

Kakaian kum selai uke i. ¹⁷ Na masin tupui seilon hatel i mewenae pul, i hong ukek ia waliko? Ape na i mewenae taxing, i asoi ukek ia waliko?

¹⁸ Tuahe tupui seilon kumahe masin ien. Haeu aile tesol soxi tini seilon lato puas he paho hetekie. Teik teik ti lato i hana usiusi namilon. ¹⁹ Na masin tupui seilon soxi tinun teikawe, i kumahe wanen ka tupui seilon. ²⁰ Salan tetan, kilan soxi tini seilon tuahe laha pakata hehetekie hani tupui tehue. ²¹ Aile ape pul kum kaakane min ukek, “O tap pupuasam tetak.” Tin masin pati seilon i kum kaakane aen ukek, “O tap pupuasam tetak.”

²² Ien kumahe wanen salan. Tetesol soxi tinun na kaha namilo i ukek i kumahe pate tuah, na masin i tap, kumahe lawe waliko kaha pon ailean. ²³ Tetesol soxi tinun paxaian kumahe pate solian, kaha auni halepelep. Tetesol soxi tinun ti kumahe ewi na seilon paxai, kaha uke hawane ani ponen. ²⁴ Tesol soxi tinun liai, tetesol ewi na seilon paxai, kaha kum auni halepelep hanowi ien. Nameniwa, puki Haeu hana tanomi soxi tini seilon ukek ien. Aile ape tetesol ti kaha paxai ukek kumahe pate tuah, i tin hina wanen pupuasan. ²⁵ Haeu aile ukek ien lehe hatesol soxi tinukaha lato puas he paho alua. Tin masin kako teka kahikahi Kraiss, pahan kako puas hukuma hetekiewa, kako kum he wawatak. Kako he aunaunawa. ²⁶ Wasolakako teka kahikahi Kraiss masin soxi tini seilon puas hetekie ti seilon tel. Na teik soxi tinukaha lamani moloan, tupuakaha hatel tin i ilameni. Na kaha auni aluini teik ti soxi tinukaha, tupuakaha hatel i uke solian tetan.

²⁷ Kako hatesol pakata hehetekie hani Kraiss

hanowi ka tupui seilon tel. Kako tel tel ti Kraiss masin soxi tini seilon pakata hehetekie hani tupuan. Tel tel ti kako hina pupuasan ti Haeu. ²⁸ Leili teka kahikahi Kraiss, Haeu kilamiwen puasakako tel tel. Imat teka aposel, ape teka kului ai kakai Haeu, teka hanau seilon, teka ailei kolakol lalap hahitake axan, teka haewiai seilon, teka hualiai seilon, teka masiwi ti nahikei ingi lotu ape teka laha kakak kakain liai tenen ti laha tai hanau. ²⁹ Nakon lehe kako hatesol aposel? Nakon lehe kako hatesol kului ai kakai Haeu ma hanau seilon? Tin kumahe kako hatesol hina poh ti ailei kolakol lalap hahitake axe Haeu. ³⁰ Nakon lehe kako hatesol haewia uke seilon? Kaie kako hatesol tapai kak kakain ti kako tai hanau ma ti nexi haxewaian? ³¹ Tap wanen. Na masin ien, kako hana hatapoa namilokako kewak ka kako pon ailei waliko tenen pamu i huali seilon liai.

Aile ape aope ie nga kaxi hani amuto aweisal tenen solian tapein ti ailean.

13

Wawahen se pamu tuah ti lawe waliko

¹ Na masin tel seilon pon kak tapai kakai xux texux texux ma kakai engel a tap wawahen leili aten, kakaian masin waliko tenen i aile hakila hameng, masin tangiai belo ti laha tua xaxai. ² Na masin tel i pon kului ai kakain ti Haeu ma tioi hawane lawe waliko ti Haeu tai hatakei ma hina hatesol anesoin ma tin hina namil xoxoan ti naxi sohiai maunten, a tap wawahen leili aten, tap wanen pupuasan. ³ Na masin tel i hani hatapo hatesol soxian hani teka laha tap soxi ma kalak

i hani tupuan lehe laha lui telei hani Haeu, a tap wawahen leili aten, tap tenen solian i po uke.

⁴ Tetel seilon i hina xuhai wawahen leili aten, kalak na i tunahi kawatan, i tu xox tatale. I kum leng kosea ma lawe i aile hasolia hani seilon liai. I tap namil lialun ti na seilon liai xoini i ti tenen na waliko. Tap i hanasanans ma sameni aliake i. ⁵ Na tel seilon hina wawahen, i hina lon ti seilon liai. I kum halepelep, i kongini uke lon na laha aile waliko tenen lialun hani i. I kum hapeti he namilon saun lialun ti laha aile haniwen i. ⁶ Tel na i hina wawahen leili aten, i kum amuke saun lialun, i amuke saun tenen i usi hahawane nauna ti Haeu. ⁷ I kum aka lioi saun ti wawahen, kalak na teka seilon aile halialu i. Soliai wawahen tetan i haxoxo aheke namilon ti Haeu ma seilon. Monomon tetan ti atengiai waliko tenen solian i kum tapo. Ti na i tunahi kawatan tenen tenen, i tu xox kapita wahreniai seilon liai.

⁸ Saun ti wawahen se tuah lian tehue. Soliaian tap tahi tilian. Kalak kako to kukului kakai Haeu, ngain telao kako monga. Kalak kako pon kak kakai xux texux texux ti kako tai hanau, imuh kako kum aile ulei. Kalak na kako tioi kilan waliko tenen tenen, taun i luluainima ti lalape pupuase anesoakako i tapo. ⁹ Kako kum tioi hatapo lawe waliko ma Haeu kum hatakei hatapo hani kako kakain ti na kak kului. ¹⁰ Tuahe taen ti Jises Krai aliama, lawe waliko i sohot soli hatap hawane. Ape lawe waliko ti kumahe solian tapein i tapo.

¹¹ Lokon ti kako akaik tutuen, kakaiakako, namilokako ma nam nexiai waliko ti kako, tutuen ti teka akaik. Tuahe ti ape kako masiwiwa, kako hana lioi hatapoen woi akaik. ¹² Aoape ie, ti kako

tutuen he tehu pon ie, kako kumahe xewan wanen ti lawe waliko. Masin ti na tel i paxai waliko he tehu kalas penapenan. Tuae imuh, kako xeu alua hawane masin ti na tel i paxai hawane waliko ani pulan. Ao pe ie titioakako teik kokol. Tuae taun ti i luluainima imuh ape kako ttoi hatapo lawe waliko masin ti Haeu ttoi hatapo kako, hatesol namil ma pupuasakako.

¹³ Waliko tuah ti i hahamalum se totolunen. Haeu pahan kako waheni tatalewa i ma seilon, kewa namilokako xoxoan tetan hetekie tin kako mon atengiwa waliko solian ti i kakawen i aile. Tuae totolunen ien wawahen se pamu tuah.

14

Sale kuluiai kakai Haeu ma kakak kakai xux liai ti lotuiai Haeu

¹ Aile ape amuto haelieliwa ka amuto hina wawahen leili atemuto. Tuae tin amuto kewa namilomuto xoxoan ukei pohe Holi Spirit ti ailei waliko tenen tenen. Pamu tuah amuto kameiwa i ti hapoheamuto kuluiai kakai Haeu. ² Nga kak ukek nake tel na i kakak kakai xux liai ti Holi Spirit hanamiloa i, tel seilon ien i kakak hani Haeu kumahe hani seilon. Tap seilon hong ttoi kakaian. Ti pohe Holi Spirit i kakaxi waliko tenen ti teka liai kum ttoi. ³ Tuae tel na i kukului kakai Haeu, i kakak hani seilon liai ti hakuialaha, ti haxoxoi namilolaha ti Haeu ma hewiai namilolaha lehe i pau. ⁴ Tel i kakak kakai xux liai ti lotuiai Haeu, i huali aliliake i. Tuae tel i kukului kakai Haeu, i huali hatesol kahikahi Krai.

⁵ Pahak amuto hatesol pon amuto kakak kakai xux liai ti lotuiai Haeu tuahe pahak wanen amuto

kak kului kakai Haeu. Pamu solian ti lawe seilon na tel i kului kakai Haeu hani laha. I xoini na tel i kakak kakai xux liai halik na tel nexi haxewa kakaian lehe i pon hualiai teka kahikahi Kraiss.

⁶ Tesol akikik ti Kraiss, na masin nga lua hani kapimuto ape kakane amuto kakai xux liai ti amuto kum tioi, a nga kum towiahu haxewa kakaiak, waliko la solian tetan? I huali amuto mewenae ti na nga kakane amuto waliko ti Haeu hatakei hani nga, ti na nga kaxi haxewa hani amuto sale Haeu, ti na nga kak kului kakaian ma hanau amuto saun ma nauna tetan. ⁷ Ti haxewai kakaiak, nga kak kolongeni waliko tenen kumahe moihin masin kita. Na tel i kum xai haxewa aluini, kako kum tioi kinaxe pak. ⁸ Tin masin na tel i kum kuini aluini suhusuh, seilon kum xeu salangawe tangian. ⁹ Tin masin amuto. Na kakaiamuto kumahe xewan, seilon liai kum tioi tenen amuto kakak. Kakaiamuto tuahe masin aupol.

¹⁰ Kilan kakai xux liai ti tehu pon ie ma hatesol i pon hanau teteka laha tioi kakain ien. ¹¹ Tuahe na tel i kakak kakain ti kako kum tioi, i masin akiki xux liai ma kako kum he titioa. ¹² Na pahamuto wanen ukei solian ti Holi Spirit, haeliel hawanewa lehe amuto pon hualiai hatesol kahikahi Kraiss.

¹³ Nake ti tenen ien, tel i pon kakak kakai xux liai, i lotu kameiwa Haeu anesoin ti nexi haxewai kakaian. ¹⁴ Na tel i lotu ti kakai xux liai, i lotu hahawane leili aten tuahe kumahe i hahapuasa namilon nake puki Holi Spirit hahanamiloa i kakain.

¹⁵ Ape lehe kako lotu ukek ia? Ewi na kako lotu ma pak ti kakai xux liai ti mewenae leili atekako, tuahe tin kako pak ma lotu hetekiewa

namilokako. ¹⁶ Na masin tel ti amuto lotui Haeu ti kakai xux liai a hina teka seilon ien laha kum xeu, laha kum kak akati amuto ti kemulik hani Haeu nake laha kum tioi waliko ti i kakak. ¹⁷ Kalak lotu tetan i haxawa uke Haeu, i kum hakui uke teka laha kum xeu.

¹⁸ Kemulik haniwa Haeu ka nga pon kakak kakai xux liai ti lotuian. Ailean tetak i xoini amuto hatesol. ¹⁹ Tuahe ti leili lotu, pamu nga waheni kakanei seilon kakain palai tenen xewan ti naualaha, i xoini ti na nga kakak kakain kilan ti kakai xux liai ti laha kum tioi.

²⁰ Tesol akikik ti Kraiss, kum aile hahanowi namili akaik, namilomuto kewa namili masiwi. Tuahe ti sale saun lialun, amuto hanowiwa akaik tenen i susus tutuen. ²¹ Leili pepai Haeu i ukek,

“Nake ti teka seilon tetak tahi kakaiak,
nga hapuasa teka ti xux liai ti hasawialato,
lahe kakak kakai xux texux texux.

Nga hapuasa laha ti hahongoi teka seilon tetak
tuahe tin pate lato kum hong usi kakaiak.

Ie kakaiak Haeu tel Masiwi.” *(Isa 28:11-12)*

²² Ti kako kakak kakai xux liai ti Holi Spirit hanamiloa kako, i kola hatakei pohe Haeu hani teka seilon laha kum soh tetan. A kuluiak kakaian i hani teka kahikahi Kraiss, kumahe i hani teka laha kum soh tetan. ²³ Na masin ti leili lotu amuto hatesol kakak kakai xux liai ti amuto tai hanau, ape teka laha kum soh ti Haeu sohoma ma na seilon laha kum tioi hawane saun tenen ien, laha ukek sohin amuto taxitaxiawen. ²⁴ Tuahe na masin teka seilon ien sohoma leili lotu taen ti amuto kukului kakai Haeu, laha hong xeu hawane kakain ien. Ape laha paxai tioi ka laha seilon ti ailei saun lialun ma hetekie Haeu hani laha

kawatan na laha kum lioi lialui woulaha. ²⁵ Laha paxai tioi ka Haeu tioi hawane hatesol namilolaha ma pupuasalaha ti seilon liai kum tioi. Ti tenen ien, laha lokuha lotui Haeu ape laha ukek, “Salan wanen, Haeu wasolamuto.”

Sale kiliwakei lotu ti teka kahikahi Krai

²⁶ Tesol akikik ti Krai, nga kaxi hanau amuto waliko ti na amuto aile ti leili lotu. Tek a ti amuto uke hina pak ti pakui hani Haeu, teka uke hina nauna ti hanau seilon. Tek a liai uke hina waliko ti Haeu kola hatakei haniwen laha ti kaxi haniai seilon. Tek a liai ulea uke hina meng ti kakai xux liai. Tenen meng ien kewa tel i nexi haxewa hani amuto. Hatesol waliko ien amuto ailewa ti haxoxoi teka kahikahi Krai. ²⁷ Ewi na hua ma na tolu ti amuto kakak kakai xux liai ti Holi Spirit hanamiloa lato. Tuahe kewa tel kakamu imat. Ape tel liai ti amuto kewa nexi haxewai kakaian. ²⁸ Na tap tel nexi haxewaian, tel seilon ti i kakak kakai xux liai, i kum kak eliel ti lawe seilon hong. Kewa ka kakaian mewenae ti lalu Haeu.

²⁹ Hua ma na tolu ti amuto kak kuluiwa kakai Haeu ape teka liai hong paxai matainiwa kakaialato. ³⁰ Na masin leilon ti tel i tu kakaxi kakain ti Haeu, ape Haeu hani ulea tel liai tenen meng, tel i tu kakak mongawa. ³¹ Ewi na amuto hatesol kaxi kului kakai Haeu tuahe axiwa taun ti tel tel lehe i hanau hatesol kahikahi Krai ma haxoxo namilolato. ³² Tek a kuluiwai kakai Haeu laha konginiwa kakaialaha atengiwa taun ti laha kak. ³³ Haeu i watakai na kako teka kahikahi Krai kako seilon tenen ti aile nakaputiniai waliko. Haeu pahan kiliwakei lawe waliko ti kako mewenae sawisawin ma wasolakako kewa solian.

³⁴ Masin ti i sosohot ti ingi lotu tehu tehu wasole teka kahikahi Kraiss, teka hehin laha kum hahasiwixa kamekame ti leili lotu. Laha minginiwa awalaha. Laha nameniwa ka laha hahitake axoalaha. Nauna ti Moses tin i hanau ukek ien. ³⁵ Na laha hina kamekame, laha po kameiwa axoalaha ti ingalaha nake hahien na laha hatalia kiliwakei lotu.

³⁶ Na masin amuto kum amuke waliko ti nga kakaxi ie, nameniwa ka kakai Haeu kumahe i ahuma ti amuto. Tin kumahe mewenae amuto hongoen kakaian. ³⁷ Na salan amuto teka kuluiwai kakai Haeu ma seilon tenen pon ailei waliko tenen tenen ti pohe Holi Spirit, ala amuto paxai tioi ka waliko ti nga kakak ie se nauna ti Jises Kraiss tel Masiwi. ³⁸ Na tel i kum nam waxi kakaiak, Haeu kum paxai tioi i.

³⁹ Tesol akikik ti Kraiss, pahak namilomuto kewa xoxoan ti kuluiwai kakai Haeu ma tin kum hahalini tel na i kak kakai xux liai ti lotuiwai Haeu. ⁴⁰ Tuae lawe waliko ti amuto aile, paxai kewak ka amuto aile aluini hahawane ma kiliwakean mewenae sawisawin.

15

Pol hahanamena sale xahatai Jises Kraiss ti matean

¹ Tesol akikik ti Kraiss, nga hanamena aliliake amuto meng solian ti Jises ti nga kaxi haniwen amuto. Amuto hong waxiwen ma tutuhamuto xox hawanewen. ² Na namilomuto xox tatale ti tenen meng ien, Jises Kraiss awai amuto ti kawatan ti lialui woumuto. Na tap, tenen meng ien i kum huali wanen amuto.

³ Ala amuto nanameni, nga hakouta haniwen amuto waliko ti nga hongoen ti Jises tel Masiwi. Pate tuah tapein ti lawe waliko se tetenen. Jises Krai mat ti ukei kawatan ti lialui woukaha masin ti pepai Haeu kakaxi. ⁴ Laha tihini i ape Haeu xahateni aliake i muhi ngain toluhu masin ti pepai Haeu kakawen ka i sohot. ⁵ Muhin Jises Krai take hanimu tel aposel Pita ape imuh i take hani huopanim tel aposel. ⁶ Muhin ien lape tehue i take hani teka kahikahin liai kilai alato sai 500 hani patul. Tek a ti lato laha tapoen tuahe pamu kilai an teka moihin tutuen. ⁷ Imuh i take hani Jeims ape muhin kapi hatesol aposel liai. ⁸ Tapeinan wanen tin i take hani nga ape nga sohot aposel tetan. Tuahe tap tel amemene ka i kilami nga aposel. ⁹ Ti paxaian tetak nga tel pamu itan ti lawe aposel. I kum tapai wanen laha axai nga aposel nake kemuk nga aile halialu hawane teka kahikahi Krai, teteka seilon ti Haeu.

¹⁰ Tuahe ti lalape soliai Haeu i aile ape nga sohot tel seilon masin ti amuto ttoi nga ao pe. Soliaian i kau hawane anan. Nga puas eliel hahawane xoini hatesol aposel liai. Tuahe kumahe nga ailele ti puki kuik. Ti soliai Haeu i puas hahakui nga. ¹¹ Nameniwa, meng tenen nga kakaxi ma ti tesol aposel liai kakaxi se tenenawe. Ape meng tenen solian ien amuto hong sohoen.

Salan wanen Haeu hamoiha aliake seilon

¹² Amite tesol aposel kaxi haniwen amuto ka Haeu xahateni Jises Krai ti matean. Aile ape nakon lahan teka ti amuto ukek ka seilon kum moih alia? ¹³ Na salan seilon kum moih alia, kaie ala Krai tin i tai moih alia. ¹⁴ Na masin

Haeu tai xahateni Kraiss ti matean, tap pupuase meng ti amite kakaxi ma tin tap pupuase xoxoi namilomuto ti Jises Kraiss. ¹⁵ Na masin ien, amite puputawen sale Haeu nake amite kaxi hahani amuto ka Haeu xahateni Kraiss ti matean. Tuahe na salan ka seilon kum moih alia, Haeu tai xahateni aliake i. ¹⁶ Haeu xahateni aliake ukek ia Jises Kraiss, na i kum pon seilon moih alia? ¹⁷ Na masin Kraiss tai moih alia, tap wanen solian amuto uke ti xoxoi namilomuto tetan ape imuh amuto uke kawatan ti lialui woumuto. ¹⁸ Na masin ien, hatesol kahikahi Kraiss laha matewen, laha toto tetesol ti kaui kawatan ti tap tahi tapoan. ¹⁹ Na kako hana namilokako hani Kraiss mewenae ti hasoliai totonakako ti he tehu pon ie, hatahan wanen kako.

²⁰ Tuahe salan wanen, Kraiss moih aliawen. Ien i kola hawane ka teka ti kako mat, tin kako xahat alia. ²¹ Namilo i paxaiwa. Seilon telawe Adam i aile ape matemate sohot. Tin masin seilon telawe Kraiss i aile ape seilon moih alia. ²² Kaha hatesol mat nake kaha nakuama ti Adam tetel i tahi kakai Haeu. Tin masin kaha hatesol moih alia nake ti Kraiss. ²³ Kaha tel tel moih alia taun ti Haeu kilamiwen. Haeu xahateniwen imat Kraiss. Ape taun ti aliaian, teteka laha soh tetan laha moih alia.

²⁴ Tataen ien Kraiss xaxaweni hatapo lawe spirit lialun ma lawe masiwi laha pahoxai Haeu. Muhin ien tehu pon ie i tapo. Ape Jises Kraiss hana hatapo lawe waliko hahitake nenein ti Haeu tel Taman. ²⁵ Kraiss hoi liai i neneini seilon atengi tataen Haeu xoini hatapoa hatesol teka laha pahoxai i ape hana laha hahitake Jises Kraiss. ²⁶ Tapeini waliko

lialun ti i xaxaweni hatapo se matemate. ²⁷ Leili pepai Haeu i ukek ka i hana lawe waliko hahitake nenein ti Jises Krai. Tuae Haeu kumahe hahitakan nake puki i hani Krai poh ti neinia lawe waliko. ²⁸ Ti Jises Krai sohotua masiwi ti lawe waliko, i teheni aliake i hani hahitake tel Taman tetel i hana lawe waliko hahitakan lehe Haeu neini hatapo lawe waliko.

²⁹ Namiloi aluniwa tetenen. Na seilon kum moih alia, nake lahan teka seilon uke baptais ulea ukei totone teka laha mat imat ti ukei baptais? Solian tetan la na masin seilon kum moih alia?

³⁰ Puki amite tesol aposel, amite kum nam waxi kawatan ti i tutunahi amite hetekie kalak na amite mat. Amite tai aile ukek ien na masin amite kum soh ka Haeu hamoiha aliake amite. ³¹ Tesol akikik ti Krai, uke tuahe na telao seilon telei nga ti tenen puasain nga ailele. Ien se pate salan masin salan wanen ka nga amuke amuto nake amuto pakata xox kapi Krai tel Masiwi ti kako. ³² Teka seilon ti Epesus lawe laha pahoxai nga hanowi manihuh tenen tumun kalimen. Nga tu xox kakapita pahoihaha kumahe nake pahak nga uke kahuk ti he tehu pon ie. Na masin Haeu kum hamoiha aliake nga, tap solian tetan ti na nga tua hani lioi laha telei nga ti ailei puase Haeu. Na masin seilon kum moih alia, i pon na kako aile mewenae waliko ti hamuamuaiakako. Masin ti hina seilon laha ukek, “Kako tua ang ma un taxitaxia

nake letu uke kako mat!” *(Isa 22:13)*

³³ Kum hahani laha puluti halialu amuto. Kako tioi na kako puas hukuma hani kapi teka seilon weli ailei saun lialun, laha halialu soliai woukako.

³⁴ Amuto alia hanima namil solian lehe amuto

kum aile ulea saun lialun. Nga kak teik waliko ie nake teka ti amuto laha kum tioi hawane Haeu. Ala laha hienawa nake laha se kahikahi Krais.

Ti tone Haeu tupuakako tap tahi lialuan

³⁵ Uke na teka ti amuto kamea, “Haeu hamoiha seilon ukek ia? Tanome tupualaha masin ia?”

³⁶ Kakapax ti amuto i kola ka tap wanen namilomuto. Namilo i paxai haniwa na amuto seini tehu waki pata. I kum xex halik i matemu. ³⁷ Waliko ti amuto tihini hani leili hepekeun kumahe pata ti amuto sohuti. Amuto seseini tuahe wakuen masin waki komem ma na waki maia. ³⁸ Haeu tetel i aile tesol wakuen ien xex hani pata usiwa ti pahan. I namiloiai tanome lawe pata tenen tenen. ³⁹ Tin masin tupui lawe waliko moihin i kumahe tene-nawe. Tanome tupui seilon, manihuh, manixux ma xixi, laha tenen tenen.

⁴⁰ Tupui waliko ti he maun liai tenen ti tupui waliko ti tehu pon ie. Soliaialaha tin kumahe tenenawe. ⁴¹ Soliai xewai alon liai tenen ti soliai xewai pangapang ma na kohot. Kalak puki kohot, soliai kamaialaha kumahe tenenawe.

⁴² Tin masin tupuakaha seilon ti he tehu pon ie, i liai tenen ti tupuakaha muhin ti Haeu hamoiha aliakewa kaha. Kaha seilon, i aneso kaha mat ape tupuakaha i koha. Tuahe tupuakako teka kahikahi Krais ti kako moih aliawa, i tap tahi lialuan. ⁴³ Tupuakaha ti he tehu pon ie kumahe pate solian wanen, hina kawatan lawe i tunahi tupuakaha. Tuahe ti Haeu hamoiha aliakewa kako, i sohot soli hatap hawane. Lawe tinukaha i uke he lialun ma i hatapo kuikaha. Tuahe ti kako moih aliawa, tupuakako i kui hawane. ⁴⁴ Ao

ie tupuakaha masin ti Haeu namiloiwēn tuahe ti tehu pon ie. Tuahe ti i hamoiha aliake kako, kako uke tupuakako haun wanen tenen ti tap tahi lialuan. Huonen tupuakako, tenen ti kako hina he tehu pon ie ma tenen ti kako hina taen ti kako to kapi Haeu leili tonan.

⁴⁵ Leili pepai Haeu i ukek ka lokon Haeu tanomi Adam imat ti lawe seilon, i axi Adam hanawain ape i moih hanowi kaha hatesol. Jises Krai tin i sohot seilon hanowi kaha, tuahe i tetel haniai hanawain ti tap tahi tapoan. ⁴⁶ Tuahe kumahe kako kemu hanawain tenen tap tahi tapoan. Imat, kako kemu tupuakako ti Haeu namiloiwēn tuahe ti tehu pon ie ape imuh kako uke tupuakako tenen haun wanen, taen ti kako to kapi Haeu leili tonan.

⁴⁷ Tel seilon imat wanen Adam, Haeu tanomi i ani pekeun ti tehu pon ie. Tuahe Jises Krai tetel i sohotuma imuh, i ahuma ti tone Haeu. ⁴⁸ Kaha teka seilon ti tehu pon ie tupuakaha masin ti Adam. Tuahe ti tone Haeu, kako uke tupuakako haun wanen masin ti Jises Krai tetel i ahuma ti tone Haeu. ⁴⁹ Aope ie kako masin Adam tel seilon ti tehu pon ie. Tuahe imuh kako sohot hanowi Jises Krai tel seilon ti tone Haeu.

⁵⁰ Tesol akikik ti Krai, nga kakane hawane amuto kako kum pon wanen tonai ai tone Haeu, tetel i neneini lawe waliko, na tupuakako ti tehu pon ie i hamalum. Tupuakako ien i lialu ma koha, tuahe ti tone Haeu tap tenen waliko i po lialu.

⁵¹ Hongoa! Ape nga kaxi hani amuto waliko ti Haeu tai hatakei. Hina ti teka kahikahi Jises Krai laha tai tapo, laha moihin tutuen ti Jises Krai alia ma. Tuahe tataen ien hatesol kahikahin laha

sohia. ⁵² I sohot hahutuia hanowi xepai usil taen ti kako hong tenen kuiniai suhusuh tapeinan ti Haeu. Tataen ien teka kahikahi Kraiss kaha moih alia ape Haeu sohi tupuakaha hani tenen haun wanen ti tap tahi lialuan. ⁵³ Tupuakaha tenen i lialu i sohia hani tetenen ti tap tahi lialuan usiwa namili Haeu. Ien masin ti na tel seilon i naxi xaxaweni sosen wasan ape i hana tenen haun.

⁵⁴ Ti waliko ien sohot, i hapoponowi hawane kakain leili pepai Haeu ti tel kuluiai kakaian taiwen. I ukek,

“Haeu xaxaweni hatapo matemate.” *(Isa 25:8)*

⁵⁵ Na masin ien, i pon hawane kako soh kakain leili pepai Haeu ti i ukek,

“Tap wanen ape matemate po xoini kako.

Tap wanen ape i po halialu kako.” *(Hos 13:14)*

⁵⁶ Matemate i sohot nake ti saun lialun ti kaha seilon. A kaha tioi kaha ailewen saun lialun nake nauna ti Haeu kola hani kaha. ⁵⁷ Tuahe lawe kako kak kemulik hahani Haeu tetel i huali kako waxainiai lawe waliko lialun nake ti pupuase Jises Kraiss tel Masiwi ti kako ma ti xoxoi namilokako tetan.

⁵⁸ Tesol soliai akikik ti Kraiss, tu xox hawanewa. Kum hahani tenen na waliko kapiti hakalala amuto. Lawe hani hatapoa tupuamuto ailei puase Haeu tel Masiwi. Ala amuto tioi ka puasain lalap ti amuto ailele ti axe Haeu tel Masiwi i kum tua xoina.

16

Huhual ti teka Korin hani teka Judia

¹ Ie ape nga kakak sale moni ti lehe amuto apuhini hualiai teka kahikahi Krai ti texux xux Judia. Amuto aile usiwa waliko ti nga honewen teka kahikahi Krai ti texux xux Galasia. ² Lawe Sande, tel tel ti amuto hana talaheniwa teik moni lapan ti pon amuto hani leili tehu puasain ien. Ape hana auniwa lehe na nga lua haniwa kapimuto, tap amuto tauux ti apuhinian. ³ Kilami ngahoa teka seilon ti amuto tioi laha tapai otheniai moni ti amuto apupuhini hani Jerusalem. Ape na nga tahiawa nga tai pas ti haxewai nanahiai tesol seilon ien ti nga talo. ⁴ Na puasak tin i onoteni kane Jerusalem, lato kahiti nga.

Tiliai kakai Pol

⁵ Nga nanamilo i na nga lua hanimu texux xux Masedonia. Pake kumahe nga to kue ien. Ape muhin nga lua paxaiamuto. ⁶ Sohini uke nga tomu teik kapimuto, nga kum tioi aluini. Uke na nga hatamusumu taun ti waiwain ien lehe amuto haponoak waliko tenen na nga tae ti tehu nanahiak ti hani tuahe tesol na nga lua. ⁷ Na masin Jises tel Masiwi sowini hani nga, pahak nga taliamu teik kapimuto luaiak tetehu. Kumahe pahak nga tua sota. ⁸ Tuahe nga hamalumumu ie leili Epesus atengi tehu ngain lalap ti Pentekos tapoa. ⁹ Kalak kilan seilon ie pahoxai nga, Haeu hei hawanewen aweisaluk ti kaxiai meng solian tetan hani teka seilon. I aile ka pupuasak kau hawane anan, aile ape nga namilo i nga tilimuen ie.

¹⁰ Ti na Timoti lua haniwa kapimuto, aile aluini haniwa i nake tin i ailele puase Jises tel Masiwi hanowi nga. ¹¹ Kolongeniwa ka tap tel ti amuto

paxai teheni i. Huali hawanewa i ti tehu nanahian lehe i aliama hetekie amuam he tian. Nga to atetengi i ma tesol kahikahi Krai liai kahitan.

¹² Nga to kakane hahakui Apolos ti lua paxaia-muto hetekie teka kahikahi Krai liai. Tuaehe i tai namilo i na i lua hani kapimuto ao pe ie. Na i pon, i luawa.

¹³ Lepetawa uke waliko neini hakalala amuto. Haxoxo hawanewa namilomuto ti Jises Krai. Lawe amuto kewa he angiamat ma kuin.

¹⁴ Kolawa saun ti wawahen ti lawe waliko amuto aile.

¹⁵ Amuto tioi ka ti hatexux xux Akaia, Stepanas hetekie hatesol seilon leili ingan lato tetesol lato hong sohomu ti Jises Krai. Ape lato hani hatapo tupualato hualiai teka seilon ti Haeu. ¹⁶ Tesol akikik ti Krai, nga kakane hawane amuto kolawa lomuto hani lato ma hong usiwa kakaialato hetekie teteka seilon tin laha puas eliliel ailei puase Haeu. ¹⁷ Nga amuke sohotui Stepanas, Portunatus ma Akaikus ti paxaiak. Lato huali nga waliko tenen amuto kum pon nake amuto tap ie. ¹⁸ Nga soh amuto amuam hawane ti amuto hong ka lato hakui aliake nga. Seilon tenen ien, amuto paxai tioiwa ka laha seilon tuah.

Tiliai teik pas ie Pol hakau amuam

¹⁹ Amuam ti teka kahikahi Krai ti texux xux Asia haniwa amuto. Akila ma tel axoan hehin Prisila hetekie teka kahikahi Krai laha huhukuma leili ingalalu ti ailei lotu, tin lato hakau amuam lalap haniwa amuto ti hahitake axe Krai. ²⁰ Hatesol akikimuto ti Krai ie tin lato hakau amuam haniwa amuto. Na amuto apuha

hetekie, pahi amukewa tel tel ti amuto ti kolai wawahen nake amuto se kahikahi Krai.

²¹ Puki minak wanen nga Pol tai amuam tetak haniwa amuto.

²² Tel na i tap wawahen hani Jises Krai tel Masiwi, lialuin lalap tunahiwa i ti lengei Haeu. Jises tel Masiwi, kum kukueini aliaiam.

²³ Nga kamei Jises tel Masiwi ti kolai lalape soliaian hani amuto.

²⁴ Wawahen tetak haniwa amuto hatesol ti axe Jises Krai.

KAKAI HAEU
The New Testament in the Seimat language, The
Ninigo Islands, Manus Province, Papua New Guinea
Nupela Testamen long tok ples Seimat, Manus Provins,
Niugini

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Seimat

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-10-14

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

9fa179b2-dd20-5dbd-9745-1fb6d5f9b415